МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО
СВЕТ

арадувл 1923 шера денз

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

87 (2712) | КIиранди, 28 октябрь, 1962 ш. | Мах 2 кеп.

СОВЦАБЕ АГРЕССОРАШ, ЛОРАБЕ МАШАР!

Сухалбе ЗЯБЬ АХАРА

Сийлахь-боккхача Октябра 45 шу дузача ден сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь доккхий толамаш доахаш ба укх деношка республика юртбоахама къахьегамхой. Бехктокхаме декхараш да хIанз хьалхашка латтараш. Колхозашии совхозашии декхарийла я деррига кхашкара балхаш сихха чакхдаха. Массайолча моттигашка чуийца яха еза юхейиса хьажкIаш, шекара свекла, коартолаш. Цу дерригача балхашта юкъе чIоагIа лоархIаме а, хIаьта ханнахьа, агротехника Iилмо дIадеххача тайпара, чакхбаккха безаш а болх ба зябь оахилга. Ахархошта дика хов зябь хьувкъама лард йолга. Цудухьа цхьадолча боахамаша, кхетамца вIаштIехьдаьккхад из гIулакх. Надтеречни районерча «Надтеречный» яхача совхозои Наурски районерча боахамашеи хIанзле бIаьсти ялат дIадувргдола деррига лаьтта аьхад. ХIанз цу боахамашкара къахьегамхой зяба аьха лаьтта дIахо тоадеш ба. Из болх иштта дика вIаштIехьбаккхара керттера бахьан да ерригача техниках кхетамца пайда эцар. Къахьегамхоша кхыдола гуйран балхаш ханнахьа чакхдахарах йиш хилар дуккха такхтораш зябь аха хьожае, цул совгIа, боахамий кулгалхоша, берригача механизатораша шин сменах болх бергбола гIулакх вIаштIехьа a даьккхар.

Зябь оахилга цу тайпара дика вIаштIехьдаьккха колхозаши совхозаши кхы а я республике. Из болх боккъонца вIаштIехьбаккха торонаш я укх шера дерригача боахамий. Цхьабакъда, из гIулакх дика кхетадац дукхагIчар. Зябь оахилга чIоагIа ледара латт дуккхача моттигашка.

Шаьла районерча «Джалка» яхача совхозе, хьажкIаш чуийца яьнначул тIехьагIа, хийцца йиш яр шерра зябь аха йолае. Бакъдар аьлча, совхоза директора нов. Зебирова ерригача отделенешта цу хьакъехьа заданеш а еннаяр. Дале а дIахо из болх вIаштIехьбаккхара лоадама хIама данзар. Цудухьа геттара ледара да гIулакхаш а. Цхьайолча отделенешка зябь аха езаш йола тракторащ болх беш яц, хIаьта дийнахьа кхыдола балхаш деш йола тракторащ бийсанна зябь аха хьежаяц. Дуккхача трактористаша нормаш кхоачашъяц. Дукха моттигаш нийслу ханнахьа доагор тIа ца дар бахьан долаш трактораш сайца латташ. Нов. Абубакаров керте латтача № 5 йолча бригаде ДТ-54 яхача тракторашца болх беш шишша тракторист ва, хIаьта а бийсан болх беш саг вац, цул совгIа, цкъаза нормаш кхоачаш а яц. Цхьайолча моттигашка чIоагIа телхаю агротехника бокъонаш: доаггIача бесса кIоарга ахац лаьтта, нухарашта тIехьа макхаш дувзац, иштта кхы. Цу тайпарча гIулакхаша хьагойт из лоархIаме болх совхоза кулгалхоша тесса лелабелга. Совхоза директор а специалисташ а геттара кIезига хул бригадашка, цахаддаш тIахьожам лоаттабац зябь ахара.

Ледара вIаштIехьдаьккхад зябь оахилга Ачхой-Мартана районерча «Лермонтовский» совхозе а. 30 процент совгIа мара аьхаяц цига зябь, хIаьта а цу гIулакха хIанз а дукха сухал беш бац совхоза кулгалхой. № 5 йолча отделене дукха ха йоаццаш кхо ди совгIа лаьттар болх ца беш кхоъ трактор духхьал дизельни смазка ца хилар бахьан долаш.

ТIехьа латт зябь ахара Наьсарен район а. Тахан оаха укх номер тIа кепа тох цигара кхоачамбоацараш дувцаш йола статья. Геттара мела лелабу из болх МагIалбика районе.

Укх тIеххьарча деношка дуккхача моттигашка цхьадолча гуйран балхех мукъаьннай дуккха трактораш. Хеталу, цу гIулакхах бизза пайда а ийца, боахамий кулгалхоша сихдаь хургда зябь оахилга, аьнна. Цхьабакъда, дуккхача моттигашка хIанз а кхетадаьдац из. Укх деношка геттара ледара латт из болх Советски, Грозненски, Первомайски, Ножай-Юрта, иштта кхыйолча а районашка. ХIанз а дукха лаьтта да цига зяба аха дезаш.

Цу тайпара гIулакх кхы дIахо ла мегаргдолаш дац. Зябь оахилга из лоархIаме а бехктокхаме а декхар да. Колхозийи, совхозийи, районийи кулгалхой, производственни управленеш декхарийла я лоаццача хана из болх боккъонца тоабе. Ерригa торонаш оарцагIъяха еза цу гIулакха. Денни бусси болх беш хила еза хIара трактор. Колхозийи совхозийи агрономаш декхарийла ба зябь оахилга агротехнико яххача тайпара леладой хьежа. Зябь аха еза Iилманна гучадаьнначох пайда а эцаш.

КПСС ЦК ТIахьехамаша юртбоахама къахьегамхой тIахьех юртбоахаме керда коталонаш яха. Доккхийча толамашца жоп лургда вай хьамсарча парте тIахьехама. Совдакха гуйран балхий хьинар.

ДИ ТIЕХЬА СОВДУВЛ ХЬИНАР

Кастта шоай эггара дезагIа дола цIей дездергда къахьегамхоша. Цу денна дикача совгIаташца накъа йода ейга промышленноста управлене чуйоагIа галантерейни фабрика коллектив. Коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча тха цехо 110 процент кхоачашъяьй ийс бетта план. ДIабахача ийс бетта паччахьалкхенна ээараш сомаш кходаьд.

Соахка арахецача продукцена юкъе дукха брак нийслора, цудухьа коллективацара къахьегамхоша лаьрхIар шоайла тIахьожам а лоаттабеш брак кIезигагIа хургйолаш гIулакх де. Цунах боккха пайда баьлар. Укх шера арахецача продукцена юкъе цхьаккха брак хиннаяц. Тха коллективера болхлой къахьегама дикагIа йола опыт шоайла дIа-юха а луш цаI массанена тIехьа массавар цхьаннена тIехьа яхаш къахьегаш ба. ХIара бетта норма 150—155 процент кхоачаш а еш балха говзал ди тIехьа дикагIа Iомаеш а ба Г. Лишаков, А. Акопов, Н. Азиева, Л. Богатырева, Л. Сарназидия, иштта кхыбараш.

М. ДЗАУРОВ,
жилетни цеха воккхагIа вола мастер.

Сийлен цIи яккхар духьа

Тха заводе дикача къахьегама гIулакхашца йовзаш я кузнечно-прессови цеха коллектив. Дукха кердадараш балха юкъе доаладарах укх шера ийс бетта боккха пайда беннаб цо паччахьалкхенна. Хьалха мазут доагадеш хиннa пишкаш хIанз газ йоагаеш я, цунах 20 эзар сом пайда баьннаб. БархI эзар сом кходаьд цеха рационализатораша а.

Цехера дукха болхлой экономически школе, сайрийнарча школашка, техникумашка, институташка дешаш ба. Царна юкъе ва Нефтяной институте деша вагIа слесарь Я. Алхазов, сайрийнарча школе деша багIа Резванова, Карпова, иштта кхыбараш.

Октябра сийна яхье яьнна ерригa бригадаш коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара къовсам лоаттабеш я.

А. ШАКРИЕВ,
«Красный молот» яхача завода инженер.

Хь.-Б. Муталиев.

ЧIОАГIЛЕ, КУБА

Кхело нийсваь,
Со вале а голаш гаьна,
Синца тахан
Хьоца ва со, майра Куба.
Цу хьа сигал
Морхаш Iаьржъеннача хана,
Дего хьона буар
Харц хургбоаца дув ба.
Маьршша, хьаьнал,
Американ коа ца хьежаш,
Ший никъ бовзаш,
Ший сийрдача наькъ тIа яла,
Куба мерзза гIирс беш йоалл,
Везар хьогаш,
Кер чу лотабенна
Революце ала.
Хьоца дувца гIерт уж бомбай меттал,
Эхь ца хеташ хьайнад
Цкъа бат еха аькха.
Синца мара
Хецаргдоацаш наьна лаьтта,
ХьалхагI санна,
Латташ ба хьа къонгаш сакьха.
Адмий безам
Шийха бедда низ ба хьайнар,—
ЧIоагIле, къовлале хьо,
Денал дола Куба!
Вошал долча
Са Москвера хьона хозар —
Хьо цхьаь ютаргйоаца,
Харц хургбоаца дув ба!

ДIадаха кубайна тIера тIодаш!

Йоккха митинг хиннай укх деношка Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен хьехархой института актови зале. Берригa студенташ, профессорско-преподавательски состав, института берригa болхлой гулбеннабар укхаза Америка ВIашагIкхийттача Штаташа Кубана духьала йолаяьча агрессена шоай эгIазло кхайкае. Советски правительства яьча Заявленех лаьца эггара хьалха къамаьл дир исторически Iилмай кандидата В. В. Варлашкина. Ораторо гучаяьккхар Кубана духьала США-с ю агресси.

— ДIаховлда империалисташ, — аьлар оратора, — турпала Куба ше цхьаь йоацилга! Цун сий а кортамукъале а хьаллоаттаергйолаш ба цун тешаме доттагIий — Советски Союза халкъ, социалистически лагера нах, дерригача дунен тIа мел даха, машар беза адамаш!

ДIахо къамаьл даьча филологически Iилмай кандидата И. Алироева, поэта Н. Музаева, студентка Хаджимуратовас, иштта кхычар а эгIазло кхайкайора Пентагона агрессорашта.

— ГIулакх дац йоахар цар, — Америка ВIашагIкхийттача Штатий Кубински Республика чурча гIулакхашта юкъегIерта!

Собране яьча резолюце тIа йоахар: оаха массане а хьаллоац Советски правительства яь Заявлени. — ДIадаха шоай бIеха тIодаш, агрессораш! Ший лоIаме хила еза кортамукъа революционни Куба!

Б. ДАУРБЕКОВ,
Нохч-ГIалгIай пединститута студент.

СССР Министрий Совета Председателга Н. С. Хрущевга

ООН-а членаш йолча дуккхача паччахьалкхений массаза болча викалаша — согара дийхар хIанзарча кхерамерча хьалах чIоаггIа тIахьехам беш хьога кхайкилга.

Дунен халкъашта юкъерча машареи кхерамзлени духьа, гIулакхаш кIоаргдеи тIема кхерам оттабеи тарлургдола массе хIама цунца хьаштдоагIаш мел бараша ца деш соцадича бакъахьа хургдолаш лерхI цу викалаша. Царна хетаргахьа, цунца хьаштдоагIаш йолча оагIоний вIашагIкхета а, хIанзара кризис машарерча наькъаца къоастаеи Карибски бассейнера хьал лертIа доаладеи а йиш хургйолаш ха йиллар лоархIаме да.

Из дара эш, цхьан оагIорахьара, Кубе герзаш дIакхухьилга деррига а шоай лоIаме соцаделга а, хIаьта иштта Кубе дIаухача кемашта чухьежа лерхIаш дола карантинни гIулакхаш шоай лоIаме соцаделга а.

Цу тайпара шоай лоIаме уж гIулакхаш шин кIира е кхаь кIира соцадаро хьал геттара аттача доаккхаргдолаш а, хьаштдолаш йолча оагIонашта вIашагIкхета а проблема машаре къоастаергйолаш дагабовла ха лургйолаш а лерхI аз.

Цу уйланца аз раьза а волаш массе оагIонна се дIалу моллагIа а сай кара мел дола хIама дергдолаш. ВIалла тIехьа ца а доаккхаш укх посланега хьажара чIоаггIа тIа а хьехаш хьога кхайк со.

Ер санна чулоацам бола послани яхьийтай аз Америка ВIашагIкхийттача Штатий президентага а.

У ТАН,
ООН-а генеральни секретара гIулакхаш кхоачашдеш вар.
1962 шу 24 октябрь.

Н. С. Хрущева У Тана денна жоп

ЛоархIаш вола г-н У Тан, хьа кхайкарал сога хьа а кхаьчад, хIаьта Iа цу тIа йоалаяь предложени теркамца Iома а яьй аз. Къоабалъю аз хьа инициатива. Аз кхетадеш да Карибски форда районе эттача хьала сагото єш хьо хилар, хIана аьлча Советски правительствас а иштта геттара кхерамеи ВIашагIкхийттача Къамий Организаци Iалаьмате сиха юкъейола езаши лерхI из хьал.

Аз дIакхайкаду хьога машара хьашташта маэшшара йолча хьа предложенена се раьза хилар.

Хьо лоархIаш
Н. С. ХРУЩЕВ.
1962 шу 25 октябрь.

ДОХАДЕ АГРЕССОРАША ДАГАЛЬЦА ЗУЛАМЕРА ГIУЛАКХАШ

Берригача мехка — Карпаташка денз Тихий океанага кхаччалца чакхъяьлар американски империалистий агрессивни гIулакхашта духьал йолча митингий талгIе. Советски наха цхьанне санна дег тIара хьаллоац агрессор юхатохара тIаерзаяь йола Советски правительства чIоагIа нийса позици, кубински халкъаца чIоаггIа догуйла йолаш ба советски нах. Кубайна духьал США леладеча агрессивни гIулакхашта духьаларча Московски Паччахьалкхен университете хиннача митинге дакъа лоацаш вар 3 эзар саг: студенташ, аспиранташ, профессораш, преподавателаши гIулакхера нахи. Митинге хиннараша дерригача дунен Iилмахошка кхайкарал дир, цу тIа цар уж тIахьех лаьтта машар хилийтара кхерам тIатувсача агрессивни низий гIулакхашта духьаларча боламе шерра дакъа лаца.

Тульски комбайнаш еча завода болхлой митинге къамаьл дир наладчика С. Н. Баланкина. — США доалера гIозараша, — аьлар цо, — социалистически мехкий халкъаша, дунен общественноста цIенхаштта духьал хилар теркал а ца деш, цIераца, дунен кхелаца хьаькалца доаца ловзараш ду. Деррига прогрессивни гIулакхаш ца дезаро бIаргаш а кхоаладаь, моллагIа тайпара революционни Куба садаккха, шоай лоIамерча кхыча паччахьалкхенашта шоай оаккхарий законаш хьалхадаха гIерт уж. Хургдац из! Оаха, советски наха, цIенхаштта дIакхайкаду: кулгаш тIа ма кхувдаде кортамукъален острова!

Кубай заказаш кхоачашдеш йолча предприятей коллективаша дош тел уж сихагIа йистедаха. Ханал хьалха Кубе юртбоахама механизмай керда парти дIаяхьийтай «Белинскссельмаша» коллективо (Пензенски область) Донецки гIишлоний машинехи прокатахи етта цхьа машиннаькъа состав яхьийтай къонача республикана. Кубай заказаш ханал дикка хьалха кхоачашде лаьрхIад чимкентски машиностроителаша, новочеркасски станкостроительни завода болхлоша, мехка кхы а дуккхача предприятеша.

Дуккха нах а гулбенна митинг хилар эрсий къаьнагIча «Красное Сормово» яхача завода мартеновски цехе. Американски атомни маньякий бIехача, зуламерча гIулакхашта духьалара Советски правительства мероприятеш дог раьза долаш хьал а лоацаш, цеха коллективо лаьрхIар тIайийцача декхарел совгIа кхы а бIаь тонн болат лоаладе.

Йоккхий митингаш чакхъяьлар Кургане, Казане, Новороссийске, Смоленске, Чебоксаре, Куйбышеве, Иркутске, иштта кхыча городашка а. Коммунистически партенеи Советски правительстванеи тешам белар цига дакъа лоацаш хиннараша езача Даьхе низ чIоагIбара тIадерзадаь хьинар кхы а совдоахаш къахьегаргхиларах.

(ТАСС).

Куба цхьаь яц

Октябра сийна яхье яьнна къахьегаш я Новогрозненски ТЭЦ-а турбинни цеха коллектив. Мамогга дукхагIа электроэнерги кхоеш Октябра цIейна доккха совгIат кийчдеш я коллектив.

Укх деношка Америка ВIашагIкхийттача Штатий президента Кеннеде даь къамаьли советски правительства яь Заявлении ювцаш митинг хилар тха цехе. Цхьанне санна массане а эгIазло кхайкайир митинге хиннараша Кубински халкъагара кортамукъале дIаяккха гIертача Америка керте латтача гIозарашта. — Царна хетар вIаштIехьдаргдац, — йоахар къамаьлаш даьраша, — кубински халкъ цхьаь дац, дунен чу машар хилар мел деза къамаш, ерригa социализма лагерь царца я. Америка лерхIар чакхдаргдац.

Советски правительства яь Заявлени дег тIара къоабалъяь тIа а ийца кхы а дикагIа къахьегаш я тха коллектив. Шоай кортамукъале яккха гIертача къамашца советски халкъий даим вошал хургда.

П. АНЯНОВ,
турбинни цеха начальника заместитель.

У Тана заявлени

НЬЮ-ЙОРК, 26 октябрь. (ТАСС). ООН генеральни секретара декхар кхоачашдеш волча У Тана селхан дIакхайкадир, 26 октябре Америка ВIашагIкхийттача Штатийи, Советски Союзеи, Кубаи викалашца конфиденциальни переговораш ше дIайолаергхилар.

Кхерамзлен Совет раьза хилар уж переговораш йолча хана шоай заседане болх сацийта. Моттигерча ханах 19 сахьати 25 минути яьлча дIакъайлар Совета заседани.

Кеннеде У Тана денна жоп

НЬЮ-ЙОРК, 26 октябрь. (ТАСС). Селхан, дийнахьарча Кхерамзлен Совета Заседане Америка ВIашагIкхийттача Штатий викало Стивенсона йийшар ООН секретара декхар кхоачашдеш волча У Тана жоп а луш президента Кеннеде яхьийта послани. Хьай послане тIа Iа хьакхайкаяьй цхьайола уйлаш, хIаьта могаергйола договор вIаштIехьъяккха торо хургйий хьажар духьа хьалххе а переговораш елга а оттадаьд йоах Кеннеде посланена дахьийтача жопа тIа. Уж дешаш хьоца сихха дувца кийча ва посол Стивенсон.

КОРТМУКЪАЧА ХАЛКЪАГАРА ИРАЗ ДОАККХАЛУРГДАЦ

«Надтеречный» совхоза автогаража коллектив чIоагIа эгIазло кхайкаеш я Америка ВIашагIкхийттача Штатий агрессораша йолаяьча кердача агрессена духьала. Кортамукъале еза кубински халкъ низ-Iоткъама кIал оттаде гIерт Америка палачаш, блокадаца са дыкъа гIерт.

БIеха гIулакх да Пентагона дага лаьцар; бакъда, из царна чакх-м даргдац. Массехк итт шераш хьалха хиннар дац хIанз дуне! Советски Союз, социалистически лагера мехкаш, деррига дунен прогрессивни адамаш машар безаш да. Цудухьа ях оаха тахан: юхасовца, агрессораш! ДIадаха Кубана тIера шоай бIеха тIодаш! Куба кортамукъа а я, хIаьта цунгара из дIаяккха могаргдолаш низ а бац!

Советски правительства яь Заявлени хьаллоацаш механически мастерске болхлоша резолюци тIайийцар. Цу тIа цар массане а эгIазло кхайкаю керда тIом хьоабе гIертача американски провокаторашта духьала. Цар хьаллоац кортамукъа Куба.

— Тхо шуца да, тха вежарий кубинцаш! — аьнна да резолюце тIеххьара дешаш.

А ДЗУЛАСОВ,
совхоза гаража заведующи.

Красноярски край. Сийлахь-боккхача Октябра 45 шу дизара дика накъа дахара тIехьа ях яьржача деношка ударни стройке кхы а дукхагIа лакхденнад къахьегама хьинар. Низ болча Енисейна штурм е кийчлуш я гIишлошъерий коллектив. ТIа-тIа готлуш йоагIа сихха ухаш дола хий чакхдувла моттиг. Гидроэнергетика Iалаьмате йоккхача станце суната хина кIалхара дакъа хьалдергдола котлован хургья укхаза кастта.

Сурта тIа: аьрда берда тIарча котловане бетонни балхаш деш боахк **Ю. Бармина сурт.** **ТАСС фотохроника.**

СихагIа чакхдаха кхашкара балхаш

ЦIенъяь хьажкIаш чуийца даьннадац Гудермесскии Сунженскии производственни управленешта чудоагIа боахамаш. ХIанз а чуэцанза дукха хьажкIаш я Ведана, Ножай-Юрта, Первомайски районий колхозашка, хIаьта уж чуэцара балхаш укхаза геттара мела а лел.

ЧIоагIа мела лел шекара свекла чуэцилга. Ерригаш а 76 процент мара яц чуийца свекла. ХIанзарчул тIехьагIа колхозашеи совхозашеи чуэца еза свекла 2350 гектар я, тIеххьарча пхе дийнахьа чуийцараш 724 гектар мара яц. Уж геттара кIезига я.

Шекара свекла чуэцара сухал беш яц эггара дукхагIа уж дIаювш йолча Шаьла района совхозаш. Эзар совгIа гектар шекара свекла я укхаза хIанз а чуэцанза, тIеххьарча пхе дийнахьа чуийцараш ерригаш а яц 395 гектар мара. Свекла чуэцилга геттара сацийтад Курчалой района колхозаша.

Свекла чуэцара махулла сухал бе беза. Сихде деза шекара свекла паччахьалкхенга дIалулга. Из ишта доллашехьа а хьа а яьккха дукха свекла латт Шаьла, Урус-Мартана, Ачхой-Мартана, Гудермесски районий совхозий кхашка.

Хьаяьхача свеклаех шишша эзар тонн хIанз а паччахьалкхенна дIаяланза я Ачхой-Мартана, Урус-Мартана, Гудермесски районий совхозаш а. Шуга хьежаш я свекла лелаераш, Шаьлара шекар ду завод.

Ялаташ кхеду къахьегамхой, шун керттера декхар да деррига кхашкара балхаш сихха йистедоахилга.

ХЬАЖКIАШИ ШЕКАРА СВЕКЛАИ ЧУЭЦАРЕИ ЗЯБЬ АХАРЕИ СВОДКА

1962 шера 25-ча октябре хиннача хьалах (гектарашца)

	ХьажкIаш		Шекара свекла		Зябь ахар	
	Пхе дийнахьа чуийцай	чуэца еза	Пхе дийнахьа чуийцай	чуэца еза	Пхе дийнахьа аьхай	План кхоачашъяра аха еза
ГРОЗНЕНСКИ УПРАВЛЕНИ	344	324	261	545	3643	20663
Ачхой-Мартана	120	—	116	308	523	4806
Грозненски	116	84	12	60	2648	11546
Советски	14	66	—	—	—	703
Урус-Мартана	94	174	133	177	472	3608
ГУДЕРМЕССКИ УПРАВЛЕНИ	309	1093	463	1515	2156	15913
Ведана	159	434	—	—	5	1495
Гудермесски	—	124	68	151	693	2756
Курчалой	29	—	—	190	158	2213
Ножай-Юрта	54	535	—	—	51	2290
Шаьла	67	—	395	1173	1249	7159
СУНЖЕНСКИ УПРАВЛЕНИ	255	998	—	291	629	31151
г. МагIалбик	56	—	—	—	—	6129
Наьсарен	199	288	—	291	—	12635
Первомайски	—	477	—	—	—	750
Сунженски	—	233	—	—	629	11637

ДикагIчарна — цIе байракхаш

Укх деношка Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето, профсоюзий областной Совета президиумо, халкъа боахама Совето 1962 шера кхоалагIча квартале коллективаша даьхача къахьегама толамашка а хьежа «Сунжанефта» НПУ коллектива РСФСР Министрий Советеи ВЦСПС-еи карара кара тела ЦIе байракхи совгIата 9750 соми деннад.

КхоалагIча кварталах «Старогрознефта» управлене коллективо валови продукци арахецара 107,6 процент кхоачаш а еш, къахьегама овсарле 8 процент лакхъяьй, хIара мехкдаьтта тоннагеи кубометр газагеи дIабода мах 3,4 процент лохбаьб. Халкъа боахама Советои профсоюза областной Советои карара кара тела ЦIе байракхи хьалхара ахчан совгIати деннад цу коллектива.

Вай республикерча промышленни предприятеша укх кхоалагIча квартале бIаь эзараш киловатт-сахьаташ электроэнерги кхояьй. Цу даькъе къаьстта доккхий толамаш даьхад Грозненски маьхк еча комбината коллективо. Итт процентал совгIа электроэнерги кхояьй цо, цудухьа Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советои профсоюзий областной Советои карара кара тела ЦIе байракхи хьалхара совгIати деннад цунна.

Грозненски наькъа дистанце коллективана а еннай карара кара тела ЦIе байракх.

ШоллагIа дола ахчан совгIаташ деннад «Грознефтегеофизика» треста, производственно - энергетически контора, № 6 йолча строительно-монтажни управлене, мехкдаьтта чакхдоахача управлене, химически промышленноста коллективашта.

КхоалагIа дола ахчан совгIаташ деннад Грозненски консервни завода, Грозненски теплоэлектроцентрала, Производственно - энергетически контора коллективашта.

КхоалагIча квартале доккхий къахьегама толамаш дахарах Республикански Сийлен доска тIа яьккхай промышленни предприятей 27 коллектив. Царна юкъе я Гудермесски маьхк ю завод, Грознефтегаза управлени, Гудермесски наькъий дистанци, № 3 йола хIамаш тега фабрика, «Октябрьнефта» НПУ телемеханизированни управлени, иштта кхыяраш а.

С. ЧУХАРЕНКО,
Облсовпрофа къахьегамеи алапеи отдела заведующи.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ПОЛИТПРОСВЕЩЕНЕ ДЕШАР — ЛАКХАЧА БОАРАМЕ

Шу хьалхагIа КПСС XXII-ча съездо тIаийцача парте Программа тIа белгалдаьд дIахо йодача хана идеологически болх кхы а дукхагIа чIоагIбелга, советски наьха марксистско-ленински образовани лакхъелга. Цудухьа йоккха терко ю КПСС Шелковской райкома партийни просвещене системе коммунисташтеи парте боацараштеи политическии экономическии дешар хьехара. Политически дешара массе тайпа формана оаха юкъеэзав 2,5 эзар саг. ХьалхагIа а санна, керттера уйла тIайохийт экономически дешаш Iомадара. Кружокашка, семинарски группашка, юххьанцарча экономически дешара школашка, юрта боахамах дола хIамаш дувцача лекторешка экономика дешаш Iомадеш 1.170 саг ва. Цул совгIа, дикка дукха нах ба парте истори, политэкономи, коммунистически кхетама лардаш Iомаеш.

Дешара шу доладалале хьалхагIа партийни просвещене сете дешар хьехаргдола пропагандисташ, лектораш, докладчикаш, секцей кулгалхой, консультанташ чIоагIбир парте райкома бюрос. Пропагандистийи юххьанцарча партийни организацей секретарийи семинар йир. Цу доллача хIамаша тхона новкъостал дир дешара шу дика дIадоладе. Парте райкома бюро хьежар политпросвещене системера занятеш хьалхарча деношка мишта хиннай. Цу деша хьакъехьа решени йир. Фу белгалдаьккхар бюро заседане?

Болх дика вIаштIехьбаьккха а лакхача идейни боараме а чакхъяьхай занятеш парте истори хьехача кружокашка пропагандисташа нн. Тавитова, Савельева, Москвитина, Иващенкос, Ткаченкос, кхычар. Бокъонца, кIоаргга йоашхаш йийцар цар «Деша хьалхе», «Россе болхлой болам болабалар» яха темаш.

Семинарски группашка дунен халкъашта юкъерча гIулакххехи СССР арахьарча политикахи йола занятеш дика чакхъяьхар семинарски группай кулгалхоша нн. Дегтяреваси Ториковеи. Шоай декхар цIена кхоачашдир политшколай кулгалхоша нн. Герасименкос, Федушкина, Хакиева, Саранчас. Коммунистически кхетам балара йолча семинарски группай кулгалхошта юкъера белгалбаха безаш ба нн. Орлянский, Климович, Сваришвили, Петрова, Алмаева, Гунева, кхыбараш.

Боккха лоархIам болаш да хIанз кадрай, коммунистийи парте боацарийи экономически образовани лакхъяр. Цу хьакъехьа кхетам ца хилча йиш яц боахама декхараш дика кхоачашде, кхоачамех бизза пайда эца. Ала дезаш да, дуккхача партбюрошеи парткомашеи наха экономически дешар хьехара гIулакх цIенхаштта леладаь хилар а хьалхара занятеш дика вIаштIехьъяьхаи лакхача теоретически боарамеи чакхъяьнна хилар а.

Цхьабакъда, цхьацанахьа яьннаяц занятеш иштта дика чакх. Масала, хьаэцаргья вай Менжинске цIерахча колхоза юххьанцара парторганизаци. Укхаза агронома нов. Урчукина кулгалдеча юххьанцарча экономически школера дешархой колхоза председатела нов. Алексеева кулгалдеча конкретни экономика хьехача кружоках дIатоха бийзар, мукъа хиннавац со, аьнна бахьан а даьккха, нов. Урчукин занятешка кийч ца валарах. Цхьабакъда, нов. Алексеева яьча занятеех а керта чу хIама юхе ца диса тарлу, хIана аьлча керттердар, эггара чIоагIагIа эшаш дар дIаяздулургдоацаш сиха а дуккха материалаш вIашагIъэяь а дувцар цо. Ши сахьат совгIа ха ялалехьа йийца яьккхар цо «Дика дегIабена юрта боахам — коммунизм хьалъяра хиланза даргдоацар» яха тема, вешта аьлча, йиъ занятена меттел цаI мара йинзар цо. Хьанна эш селлара дукха вIашагIъэяь материалаш? Шолха а кхолха а сенна йоах темаш? Белгалдаккха дезаш да, йиъ занятена меттел ши заняти а яь Iе безам болаш кхы а конкретни экономика хьехача кружокий пропагандисташ хилар.

Занятеех пайда баргбац нагахьа санна пропагандиста безам тIа а бахийта уж ца йойя, нагахьа санна колхоза, предприяте, организаце вахарцара бакъдола хIамаш а кхувлаш ца йойя, ше хьехаш йола материалаш юртбоахама производство айяра гIулакха парте тIадехкача декхарашца бувзам болаш цо ца хулийте. Укхаза цIаькха а пропагандиста нов. Алексеева дийцар белгал ца даьккхача валац со, хIана аьлча мелла дикеи сакъердамеи из дале а, керттердар дацар цунца: цар шоай колхозе мишта латт къахьегама овсарле лакхъяра, толашагIа йола методаш балха юкъеяхьара, техниках пайда эцара, электрификации планировании яра, материальни стимулех пайда эцара гIулакх. Лоаца маIан долаш хилар цо дийцар, ше лийрххIача тайпара чакхдаланзар цун из.

Партпросвещене системе хиннача хьалхарча занятеша хьахьекхар, КПСС райкома пропагандаи агитацеи отдело а юххьанцарча партийни организацеша а, карагIдаьннача дикача хIамаех кхоачамбаь ца а Iеш, кружокий, политшколай, семинарски группай балха даим тIахьожам лоаттабе безаш хилар. ТIаккха мара лакхача идейни боараме хургьяц коммунисташта а парте боацарашта а еш йола политическии экономическии кийчо.

П. СЕХИН,
КПСС Шелковской райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

Итт бетта план кхоачашъяьй

Сийлахь - боккхача Октябра 45 шу дузача укх деношка социалистически яхье а баьнна хьинаре къахьегаш ба «Октябрьнефта» НПУ телемеханизированни промысла болхлой. Паччахьалкхенна массехк эзар тонн планал совгIа мехкдаьтта а луш итт бетта план 8 ди хьалха кхоачашъяьй коллективо. Балха овсарле 3,4 процент лакхъеннай. Производстве дIайолхаш йола материалаш кхоярца, оборудоване мощностах бизза пайда эцарца мехкдаьтта даккхарга дIабода мах 2,1 процент лохбаьб. Паччахьалкхенна 30 эзар сом кходаьд. Къаьстта дика къахьегарца белгалъяьннай оператораша нн. Поплутина, Байгиреева, Абуталинова кулгалду сменаш. Цар 120 — 125 процент кхоачашъю сменни нормаш.

Дика лелабу промысле творчески болх. ХIара кхоалагIа вола болхло рационализатор ва. Укх шера цар балха юкъейоалаяьча 150 рационализаторски предложенеша паччахьалкхенна 99 эзар сом кходаьд.

Г. ЛУКЬЯНОВ,
«Октябрьнефта» НПУ воккхагIа вола инженер.

Комсомола 44 шу дизарга

Сий дола комсомолия

Шовзткъе диъ шу дIадаьннад Владимир Ильич Ленина инициативах вай Даьхен массе миIинге вIашагIъехка хинна Социалистически революционни кагирхой союзаш вIашагIа а теха, цхьа коммунистически кагирхой союз йича денз. Из дар 1918 шера 29 октябре—1-гIча Ерригроссийски болхлойи ахархойи кагирхой союзий съезде.

Комсомола дерригга истори коммунистий парте наькъах хьакъоастаде йиш йоацаш, цунца айхха дувзаденна да. Партеи Ленинеи хьакхеллай комсомол, Партеи Ленинеи белгалдаьд вай паччахьалкхене комсомола декхараш, лоархIам, моттиг.

Кагирхошта коммунистически хьехам балара гIулакха эггара лоархIамегIара марксизма-ленинизмаи Коммунистически партеи теоретически а программни а документ да комсомола III-ча Ерригроссийски съезде Владимир Ильич Ленина даь къамаьл.

44 шу да кагирхошка даь ленински васкеташ комсомоло кхоачашдеш латта.

Лаьттан тIа керда Iаьдал оттадар духьа лоаттадаьча революционни тIемий цIера юкъе хьахиннай комсомол. Цу деношка бокъонца соцам а баь Советий ленински цIеча байракха кIал эттар къахьегача халкъа ерригга тIехье. Дерригача халкъаца а ЦIеч. Эскарца а цхьана социалистически доалахье лораяр духьа латаш турпалал а денал а гойтар комсомоло.

Дерригача дуненна йовз Корчагин Павела цIи. Дохаргдоацача Корчагина деналои къонахчалои дуккха миллионаш болча кагийча наьха дегаш ураувттадаьд лаьттан тIа бакъдари иразн кхоллар духьа доккхий турпалера хIамаш карагIдувлара.

ЦIаккха а йиц ца луш наьха дегашкахь яхаргья нохч-гIалгIай халкъа хьалхарча комсомолка — нохчий йоIа Арсанова Фатима цIи. БIаь дийнахьа Грозне бирса тIемаш лаьттача хана, моастагIаша дов дешехьа тIа а ухаш доарахой кIалхара боахаш йолаш белогвардейций герзах елар из.

Советски Iаьдала тIехьа къовсам лоаттабаьрий хьалхарча мугIаре лаьтаб города Грозне а Нохч-ГIалгIайчен а комсомольцаш.

Советски Эскара итт щу дузаш, кхыча мехкаша тIема интервенци яьчеи граждански тIемаш лаьттачеи хана комсомола карагIдаьнна доккхий тIема гIулакхаш белгал а доахаш, Советски правительствас ЦIеча Байракха орден елар Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союза. Эггара хьалхара из доккха совгIат VIII съезде делар комсомола, 1928-ча шера май бетта.

Орден хьаэцаш ши миллион долча ленинций эскара цIерах съездо партенеи правительственеи дош делар: «Тха кхетам, тха маьженаш, тха вахар болхлойи ахархойи Iаьдала да. Оаха уж граждански тIема цIи яьгача шерашка а кходаьдац, шек доацаш дIалургда уж керда халонаш тIаккхьачачеи толамаш доахачеи шерашка а... Оаха цIаккха а сий доалдергдац тахан тхоашта еннача ЦIеча Байракха ордена...»

Коммунистически общество хьалъяра дерригдунен-исторически лоархIам бола декхар теркал а деш, цу тIера Ленина къоастам бир кагирхойи комсомолаи керттерча декхара. Из декхар латт, аьлар Ленина, Iомадаларах. Коммунизм хьалъе Iомадаларах.

Магнитогорски Комсомольск-на-Амурен, Волгоградски тракторнии Ростсельмаши, Горьковски автомобильнии Москва метрои — уж я комсомола сийлахьарча наькъа этапаш. Алхха хьалхарча пятилетка шерашкахь вай мехка Iойиллар 60 керда город, хьайир эзараш йоккхий промышленни предприятеш.

Цхьабакъда, цу хана хьалхашка лаьттача керттерча декхарех цхьа декхар дар дешара гIулакх. ХIаьта комсомольцаши кагирхойи буквараши политграмоташи бе а дехка уж Iомаде тIа а бийрзар.

Iилман лакхаленаш караерзаяра чуйира. Республика мехкдаьтта промышленность юхаметтаоттаяраи дегIайоалаяраи хьинаре дакъа лоацаш яр цу шерашкахь Нохч-ГIалгIайчен областной комсомольски организаци. Иштта боккха болх лелабир цо наха юкъера дешар ца ховлга дIадоаккхаш а. ЦIеча Байракха орден елар Грозне пролетариата а цу даькъе комсомола а.

Шоай социалистически Даьхе тIемах лорае кагирхой кийчбеш а геттара дукха болх баьб комсомоло. 1922-ча шерре а тIехь ший V съезде СССР ТIема Форда Флотанеи, хIаьта 1931-ча шера IX съезде СССР ТIема-Фецарча Флотанеи шефство тIаийцар комсомоло.

Тийшача балхах вай машаречa Даьхенах летар фашистски Германи. ХIаьта берригга комсомольцаш, цхьа саг санна, Даьй-мохк лораберий мугIарашка дIаэттар. Адамий дегашкахь даиман яхаш хургья Николай Гастелло, Зоя Космодемьянская, Александр Матросова, Юрий Смирнова, Марите Мельникайте, вай сий долча мехкахоша Ханпаша Нурадилова, Иван Заболотне, Гога Агамирова, Хаваджин Магомед-Мерзоева, иштта кхыбараша кортамукъале бахьанце яь подвигаш.

ТIом болабеннача хана кхоачаш 20 шу а даьннадацар Нурадилов Ханпаший. ТIема исторе чухь сийлахь оагIув дIаязъяьй нохчий денал долча воIа... Юхь-духьал а этта моастагIчунча тIемаш деш дуккхаза а толамаш даьхар цо. Цо ший пулеметаца 920 фашист вийнав...

ТIехдика снайпераш дукха баьлар Нохч-ГIалгIай республикера. Царех бар 19 шу мара даланза хинна Магомедов Ахьмад, ерригача фронте а гIорваьнна хинна Амаев Махьмуд.

Доккха денал долаши майреи моастагIчох латаш бар комсомола Грозненски горкома хьалхара секретарь Ф. Колесников, ВЛКСМ обкома отдела заведующи Усахонов Хьамид.

Хала човнаш хинна кIал а виса, гестаповцашта карависар комсомола Нохч-ГIалгIай обкома секретарь, Нохч-ГIалгIай дошлой полка комиссар хинна Итум-Кхаьлара Имадаев Махьмад.

— Коммунист вий хьо? — хьаттар цунга гестаповцаша.

Имадаев Махьмада майрра жоп делар:

— Со коммунист а ва, полка политически комиссар а ва!

Цига топаш техар цунна гестаповцаша.

Турпала майрал йолаш байра шоай моIамагIа тIем тIа баха гIалгIай Мальсагов Аьдалгири, Мальсагов Ахьмад, эрсе Цыганков Иван, иштта дуккха кхыбараш. БIаь шерашкахь адамашта йицлургьяц цу турпалий цIераш.

Чакхбаьлар тIом. Коммунисташца а дерригача советски халкъаца а цхьана халкъа боахам юхаметтаоттабе чуйира комсомольцаш.

Парте чIоагIа беза лаьрхIаб паччахьалкхен, боахама, культура строительстве комсомоло баь болх. Из иштта долга ховргда комсомола байракха тIарча йоккхача правительственни пхе наградах.

КПСС XXII съезда исторически решенеша дегаш ура а оттадаь, коммунистически общество хьалъяра тIехьа дерригача халкъо лоаттабеча къовсаме кхы а хьинарегIа дакъа лоацаш я комсомольски организацеш.

Коммунистически къахьегама бригадай яхье инициатор а хинна, аьлар Н. С. Хрущева, ший турпалерча исторе чухь кхы цхьаькха а сий дола оагIув дIаязъяьй вай Ленински комсомоло. Цо кхы цIаькха а хьахьекхад вай сийлахь-йоккхача Коммунистически парте тешаме гIонча ше хилар, цун идеяш дика чакхйоахаш ше хилар...

Къахьегамца хьалкхув вай кагирхой. Мехка гIорбаьннача маякашта юкъе йоагIаш йола моттиг хьаллоац Нохч-ГIалгIайчен маякаша Кагерманов Оалхазара, Ильясова Джансаре, Ахматова Розас, (уж кхоккхе а СССР Лакхехьарча Совета депутаташ ба) комсомола XIV съезда делегат хиннача Мальсагова Османа, Чагаев Имрана, иштта кхы дуккханеша а.

ХIанз вай мехка комсомоле 20 миллион гаргга саг ва. Ленински комсомола хьалкхебаьрех ба океан эшабаь денал дола виъ, вай сигале караерзаяь турпалаш-космонавташ...

Ленински комсомола 44 шу дуз кхоана! Цхьабакъда, из даиман а къона, хьинарах йизза, коммунизм хьалъеча сийлахь дакъа лаца чIоагIам болаш я. Комсомола денал долаш хьабенача наькъо хIара комсомольца, берригача советски кагирхой дегаш ураоттадолда вай мехка коммунистически общество хьалъяр духьа деча турпалерча гIулакхашта.

Кагирхой денца даькъала хийла хьо, сий дола комсомолия!

А. КИНДАРОВ,
ВЛКСМ обкома секретарь.

КРУЖОКИЙ КУЛГАЛХОШТА

Лоаман кхалнаьха политически сакхетам лакхбара лоархIамера фактор я идеологически болх, хIана аьлча къаденна дIадаьнна, яхача замах юхедиса во гIулакхаш сихха цIендаь дIадахара новкъостал ду цо, вай мехка коммунизм хьалъяра план кхоачашъеча хьинар кхы а лакхагIа айду. ТIаккхувш йола тIехье хьалкхеяра дешаш, кхалнаьха бокъонаш, кхыдола лоархIамера дешаш Iомаде безам болаш лоаман кхалнах хилар кхета а даь, КПСС Нохч-ГIалгIай обкомо къаьстта программа оттаяьй лоаман кхалнаха политграмота хьехача кружокашта лаьрхIа. Цу программана ларде йиллай коммунизм хьалъерий моральни кодекс. Кружокий кулгалхошта долча новкъостала лаьрхIа материалаш кепа етт республикански газеташа.

КПСС обкомеи Грозненски горкомеи политически просвещене ЦIено дукха ха йоацаш пропагандистий курсаш чакхъяьхар. Программа тIа мел язъяьча темаех лаьца лекцеш йийшар царна. КПСС обкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе Н. Ф. Александрова пропагандисташта дийцар занятеш йолаеннача хьалхарча деношка цар баьча балхах хетаденнараш, дикача гIулакхех, довзийтар белгалдаьха кхоачамбоацараш дIадоахаргдола наькъаш, лекци йийшар укх темах: «Къахьегамца а общественни доалахьенца а коммунистически гIулакхаш хургдолча уйланца нах хьалкхебар». КПСС лекторски группа кулгалхочо нов. Э. И. Лина дийцар берригача советски Iилман сакхетам вIаштIехьбаккхара декхарех. Лекцеш йийшар Нохч-ГIалгIайчен поэтесса Ахматова Раисас, Грозненски педагогически института педагогика кафедра воккхагIа волча преподавателa Е. Н. Гонтарева, кхычар.

Семинаре дакъа лаьцараш хилар 1812 шера хиннача Даьхен тIема 150 шу дизара хетаяьча торжественни семинаре, Грозненски телевизионни центра экскурсе бахар.

Семинар чакхйоаллаш пропагандисташ болча хилар КПСС обкома секретарь Б. Г. Габисов. Курсий балхах лаьца къамаьлаш деш дагабийлар цига.

С. ВАРЛАМОВ,
обкомеи Грозненски горкомеи политически просвещене ЦIен заведующи.

Дукха доагор ходаьд

Ди тIехьа шерагIа яржаш латт Грозненски локомотивни депо машинисташта юкъера социалистически яхь. Дикача къахьегама совгIаташца накъа баха гIерт уж Октябра цIейна. Укх тIеххьарча деношка дикка тIеххоачашъю локомотивашка никъ байтара план, лакхъяьй технически сухал.

Машинисташта юкъе къаьстта дика болх барца белгалбаьннаб машинисташ С. Боков Ю. Шевцов. Эзараш килограммаш доагор ходаьд цар планал совгIа, сихха кхача дезача дIадихьад эзараш тоннаш халкъа боахама мухьаш. Иштта хьинаре къахьег машинисташа Бахтан Владимира, Пыжев Степана, кхыбараша.

ЦIейна хьалхарча деношка хьинар совдоахаш къахьег тепловозашта ремонт еча коллективо а. Массехк ди хьалха минераловодски депора тепловоз ремонт е соцабир депо. Йиллача ханал дий-бийсеи хьалха тоабаь баьккхар из. Цунна ремонт еча къаьстта дика къахьийгар слесараша Чикунов Юре, Кандаров Султана, Филенко Виктора, иштта кхычар а.

Г. АНОХОВ.

Октябра цIей сийна тIаийца декхараш махулла сихагIа кхоачашде гIерташ ба Грозненски крекинг-завода кхоалагIча цеха болхлой. Итт бетта валови продукци арахецара план 20-ча октябре кхоачашъяьй цехо 101,2 процент, хIаьта октябрь бетта план 20 дийнахьа 124 процент кхоачашъяьй, арахецача продукцега дIабода мах дикка чухнахьа баьккхаб.

Дика кхоачашъю коллективо кхыча заводашка бедал лоаттаяра план а. Масала, Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода бедал дIаялара план 133 процент кхоачашъяьй, хIаьта Грозненски химзавода — 111,5 процент.

Балха тIа чIоагIагIа каялара доккха новкъостал ду цехерча рационализатораша: 21-1 йолча установка воккхагIа волча оператора нов. П. Казалаева пхиъ рационализаторски предложени еннай укх шера, уж ерригаш а балха юкъе а йихьай хIаьта токара И. Чумакова ялх предложени еннай, царех производствана юкъейихьача пхеннех хIаране бенна пайда 248 сом ба.

Цехе хьалхле лелаерех я 21-1 йолча коммунистически къахьегама установка коллектив. 6-ча октябре денз ноябра бетта чотах къахьегаш я из.

Д. АМАРОВ.

СУРТА ТIА: 3-ча цеха 21-1 йолча установка воккхагIа вола сменни оператор нов. Бакланов Владимир керте латта смена.

И. ПЛИЕВА сурт.

Кхояьй электроэнерги

Октябра сийна тха завода коллективо дош деннадар 7 процент электроэнерги кхое, аьнна. Энергетикашеи технологашеи сийленца кхоачашду шоаш денна дош. Укх шера 9 бетта цар кхояьй 1550,2 эзар киловатт-сахьат электроэнерги.

Мишта баьккхаб из толам? Керттера болх баьраш технологаш ба. Технологически процесс хадданза эргайоахаш тоа а еш, установкай балха овсарле дикка лакхъе вIаштIехьдаьннад цар. Масала, планахчул 11 процент дукхагIа лакхъяьй № 5 йолча установка балха овсарле, № 7 — 8 йолча установка балха овсарле — 11,5 процент. Вокх установкаша а цу тайппара шоай балха овсарле лакхъяьй 2 процентагара 5 процентага кхоачаш. Цул совгIа, № 5 а № 7 — 8 а йолча установкаша йIаьхъяьй ремонт йоацаш болх беш йоаккха ха. Цу гIулакхо йиш хилийтай ремонтни балхашка йода энерги кIезигъе, завода торо еннай керда бедал дукхагIа чакхъяккха.

Укх шера балха юкъера дIаяьккхай электроэнерги дукха йоаеш хинна цхьа технологически процесс — бензин хица цIендар. Электроэнерги кхояра гIулакха во къахьийгадац завода энергетикаша а. Заводе оттаяьй цхьайола автоматически устройстваш. Масала, арахьара сердало хьаллоаттаелгеи дIайоаелгеи хIанз фотореле ца автоматически деш да. Прибораш та тоIадаь фо телаш йолча фона компрессорашта автоматаш оттаяьй — уж шоаш болх бе йолалу, нагахьа санна фона низ лаьгIбелча, цар болх социйт, нагахьа санна фона низ тIехбаьлча. Автоматизаци яьй ТЭЦ-е пар дIачуувзача а установкашкара бензин хьаувзача а. Металл теда станокаши сварочни агрегаташи яьсса кхестаргйоацаш царна ограничителаш ехкай. Укх шера дукха керда двигателаш оттаяьй къаеннача конструкцех яраш дIа а йоахаш.

Мощностий коэффициент лакхъяр духьа статистически конденсаторий батареяш оттаяьй. Цу гIулакхо дикка кIезигъяьй кабелашка йовш йола энерги.

Коммунистически къахьегама цех яха цIи яккхар духьа къовсам лоаттабеш я энергоцеха коллектив. Дика болх бу оборудованена ремонт еча электрослесараша нн. Веригина, Неплюева, Читоева, кхычар. Машинаш сеца ца лоаттаеши авари йоацаши болх бу дежурни электрикаша нн. Мельникова, Сосипоторова, Иванова, кхычар. Сийлахь-боккхача Октябра 45 шу дузача денна сийленца накъа гIоргба энергетикаш.

А. КАЛИНИН,
Грозненски крекинг-завода керттера энергетик.

Сийленца накъа гIоргда Октябра

КПСС XXII съезда исторически решенеш кхоачаш а еш, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 45 шу дузача денна сийленца накъа дахараи семилетка диълагIа ча шера план ханал хьалха кхоачашъяраи шерра социалистически яхь а йоаржаяь, шоай балха тIехь дика толамаш даьхад МагIалбика мехкдаьттахоша. Ханал хьалха, 18-ча октябре, кхоачашъяьй итт бетта план. Семилетка диъ шера мехкдаьтта даккхара план 16-ча сентябре кхоачашъяьй. Ноябрь бетта чотах болх беш я хIанз промыслаш.

1959-ча шера доаккхаш хинначул лоадама хIама ца эшаш кхозза дукхагIа мехкдаьтта доаккх хIанз дийнахь-бус, хIаьта соахкарчул — 14,8 процент дукхагIа. Иштта цу боарамагIа лакхъеннай къахьегама овсарле а. Мехкдаьтта тоннага дIадодар 1959-ча шерарчул 2,9-зза чухнахьа даьннад, из бахьан долаш 1 миллиони 113 эзари сом паччахьалкхен ахча кходаьд, цу даькъе укх шера хьалхарча ийс бетта 198 эзар сом кходаьд.

Мелови тIоанашка бурув дийттача скважинашкара кIедж етташ мехкдаьтта дувларах а къаьнарча скважинашкара мехкдаьтта даккхара коллективо тIайийрзза къахьегарах а вIаштIехьдаьннад уж доккхий толамаш даха.

Семилетка йолаелча денз итташ тоннаш мехкдаьтта тIакхетийташ дола 943 геолого-технически гIулакх чакхдаьккхад промыслашка. Хица, газаца, феца искусственни Iоткъам а беш, кIоарггача тIоанашкара вторични методех мехкдаьтта доаккхилга шерра юкъедоаладарах боккха пайда баьннаб. Вторични методех мехкдаьтта даккхара чотах 1959-ча шера денз бIаьш эзараш тоннаш совдаьннад доаккхаш дола мехкдаьтта.

Доаккхаш долча мехкдаьтта боарам лакхбара даькъе дукха балхаш даьд мехкдаьтта даккхареи газовии промышленноста геологаша, МагIалбика геологашеи бурув деттарашеи. Цар творчески къахьегамах доккха беркат даьннад. Цар теоретически лард еллаи практически чакхдаьхаи гIулакхаш бахьан долаш МагIалбика районера мелови тIоанашка геттара дукха мехкдаьтта доалла керда моттигаш корайир 1959-ча шера, семилетка хьалхарча шера.

1959-ча шера апрель бетта эггара хьалха кIедж етташ мехкдаьтта даьлар мастера Авраменко бригада № 750 йолча скважинера. Цу хана денз болх бе йолаеннай кIедж етташ мехкдаьтта доала 11 скважин, царех йиъ свкажин еннар мастера Авраменко бригада я.

Промыслаштеи бурув деттараштеи доккха новкъостал даьд «Малгобекнефта» НПУ-на чуйоагIача гIо деш йолча предприятешеи цехашеи. Ераш да семилетка йолаелча денз цар даь цхьадола балхаш: автотранспортни контора коллективо 78 километр тIо-наькъаш дехкад бурув деттача моттигашка. Бурув деттача оборудованена монтаж еши бурув детта скважинаш Iалашъеши даьча дуккхача балхел совнагIа, 96 километр электрическии телефоннии линеш яхкай МагIалбика электрикаша. «Малгобекнефта» НПУ гIишлошъерий коллективо 8680 квадратни метр цIенош хьалдаьд наха чуIе. Иштта дукха балхаш даьд цу юкъагIа район хица Iалашъеча цеха, ремонтно-механически цеха, скважинашта капитальни ремонт еча цеха, жилищно-коммунальни контора, иштта кхыча коллективаша а.

Семилетка йолаелча денз балха юкъейихьай 1 миллиони 140 эзари сом паччахьалкхенна пайда луш йола 1476 рационализаторски предложени. Промыслашка телеуправлени юкъейоалаяр бахьан долаш, къахьегам дукха аттагIча хьала тIа а хулийташ, скважинашта деш дола гIулакх тоа а деш, мукъа баьннаб итташ болхлойи инженерно-технически болхлойи.

ХIанз оператораша дийнахьа мара, цхьан сменах мара болх бац. Дийнахьа а бус а скважинаша беча балха хадданза тIахьожам лоаттабу диспетчерски телепунктера йоккха говзал йолча инженераша. Из бахьан долаш дикка тоабеннаб скважинай балха бу тIахьожам, дуккха а кIезигагIа хул болх ца беш скважинаш совцаш йола ханаш.

«Малгобекнефта» нефтепромыслови управлене дукха балхаш даьд бурув тохара ши контора кадрашца Iалашъяра даькъе а. 70 саг чувоагIаш шин бригадах лаьттача цеха кIийлен тIа 1958-ча шера хьаяьй № 1 йола бурув тохара контора. ХIанз цу конторана чуйоагIа бурув деттарий 9 бригада, вышкаш хьалъюи ремонтно-прокатнии цехаш. Цун коллективаца 400 саг ва хIанз. Уж миссел бригадаш, цехаш, нах болаш я хIанз 1959-ча шера оаха вIашагIъелла бурув деттарий № 2 йола контора а. Цу шин контора коллективаша 9 бетта 33 эзар метр совгIа бурув техад, цхьабакъда, план кхоачаш-м яьяц цар.

Бурув тохара план кхоачаш ца яра керттера бахьан да лакхара балха говзал йоацаш бурув деттараш а бурув детта мастераш а дукха хилар, къахьегама дисциплина ледара хилар. Иштта балха новкъарле еш да бурув деттараш цаIаш дIабувлаш, кхыбараш тIаухаш хилар а. Болхлошта маэшшара дика хьалаш хьа ца дар бахьан долаш хул из.

Цхьабакъда, уж кхоачамбоацараш хоадамболлаш дIа а доахаш, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 45 шу дузача денна сийленца накъа баха лерхIаш ба МагIалбика берригга мехкдаьттахой. Цу гIулакха оаха пайда эц тхоай ерригача торонех.

Тха эггара йоккхагIа йола торо я нах — дикача техникага бизза болх байта ховш бола мехкдаьттахой. Мехкдаьтта даккхара план тIеххоачашъяра, бурув тохара план кхоачашъяра даькъе динза дисар меттаоттадара «Малгобекнефта» НПУ ерригача предприятешкара мехкдаьттахой оарцагIбоахаш да тхо хIанз, партийни, комсомольски, профсоюзни органашка хьалхле а йолаш.

Цул совнагIа кхы а дукха я хIанзалца оаха пайда эцанза торонаш: оборудовании инструменташи чIоагIагIа йоакхо еш лелаелга, гIишлоний материалий дукхагIа кхом белга, цкъа пайда ийцача материалех юха а пайда эцилга, лаьттан кIалхара ремонташ юха е езаргйоацаш дикагIа елга, брак ца хулийтилга, иштта кхыдараш.

Дуккхача хана денз республике хьалхарча мугIаре латташ хьайоагIа МагIалбика мехкдаьттахой коллектив, хIаьта дIахо йодача хана а иштта хьалха латтара ший берригга низ тIа а бохийтаргба цо.

С. ПЛИЕВ,
«Малгобекнефта» НПУ начальник.

Берригa низ—шура яккхара план кхоачашъяра

☆ ☆ ☆

ХIана кIезигьеннай шура

Шу чакхдоалаш латт. ЦIаккха ца ийцача тайпара чIоагIа пайда эца беза хIанз торонех хьайбай продукташ дукхагIа яхар а уж паччахьалкхенга дукхагIа йохкар а духьа. Цхьабакъда, Гудермесски района «Дружба» яхача совхозе укх бетта хьалхарча ткъаь дийнахьа 2,5 тонн кIезигьялийтай доахангара йоаккха шура. Цифра-м тоъал йоккха я. ТIаккха малагIча бахьанаша кIезигьяьй шура селлара чIоагIа? Из хар духьа даьхкар тхо совхоза шурий-товарни ферме а.

ЦхьоалагIча отделене ферма тIа бетташ 300 етт ба. Уж дIатарде йиш йолаш боккъала дика отараш а да. Цхьабакъда, царех цхьадараш хIанз а тоадаьи Iанна кийчдаьи даьннадац. Детташ дола доахан чусоцадаь кхоабилга массехказа дIадоладаь хиннад, цхьабакъда, дукха гаьна-м даьннадац из гIулакх. ХIанз фермана 3—4 километр гаьна уллача екъача ара доажаде кхувл уж. «Даим цIагIа кхоабаргдолаш, чу хIана соцадац оаш детта доахан?» — аьнна хаьттар оаха отделене зоотехникага нов. Ахмадовга. Нов. Ахмадов а цунца цхьана ферма заведующи нов. Виситаев а къарлора тхона, доахан чусоцадаь шоаш кхоаба дукха ха а я, хIаьта хIанз фо кхетийта арадаьха а да, яхаш. Фо кхетийта арадаьха мишта хул фермера 4 километр гаьна а даьха 6 сахьата чу ца доаладеш леладу доахан.

ДаьгIенаш гаьна хилар бахьан долаш дийнахьа шозза мара деттац ферме доахан. Цу гIулакхо а шийгара доагIар ду доахана шура кIезигьяра. Доахана шура кIезигьеш долча керттерча бахьанех да хьайбашта лерттIа доакъар ца хилар. Дика яц доаханна тела силос, хIаьта кхы дикагIа бац Шалински шекара заводера кхухьа жом а. Цу тIа а, из доакъар бIарччача дийнахьа доаханга дIакхоачаш дац — екъача баьца тIа латт уж. Моака вIалла кхахьа а кхахьац ферме, концентрированни доакъар а телац доаханна. Цу тайппара отделене кулгалхоша а, хIаьта иштта совхоза керттерча зоотехника а из бехктоккхамера болх селлара бе-башха ца хеташ лелабар бахьан долаш укх бетта ткъаь дийнахьа ферме йоаккхаш йола шура хIара денна 616 килограмм кIезигагIа я.

Иззамо сурт да заведующи нов. Баташев волча шоллагIча отделене ферме а. Укхаза мукъах шура дукхагIа яккхара эшаш мел йола торонаш йолаш ма йий. Цу ферма ший къаьсттача башхалонех да цига болх беш тIа кхоалле яьи цемент йиллаи йолаш йола «елочка» яха доахан детта зал хилар. Доккхача коа юккъе силоса гув латт.

Фермера дерригa отараш керда даь а кхо аракхахьараи доакъар дехкараи механизаци яь а да. Цхьан дешаца аьлча, доахан Iан замах меттел бIарччача шера а чусоцадаь кхабара эшаш йола торонаш йолаш я цига. Цхьабакъда, детта доахан, цхьоалагIча отделене санна, укхаза а йокъаеннача даьгIенашка доажаду. Тоъал доакъар дIа ца а луш доахан цу тайпара кхабар бахьан долаш цига а дикка кIезигьялийтай шура. Масала, октябрь бетта хьалхарча деношка ферме хIара денна 1500 килограмм гаргга шура йоаккхар, хIаьта укх тIеххьарча деношка яккхац 1100 — 1200 килограмм мара. Дикка кIезигьяьй шура кхоалагIча отделене ферме а.

ТIаккха совхоза кулгалхоша, къаьстта а директора нов. Головченкоси керттерча зоотехника нов. Сериковеи, мишта лоархI из гIулакх? Совхозера гIулакхаш селлара во лелар аьнна, кхы цар бала болаш бац уж. Хьайбашка шура дукхагIа ялийтара хIанзалца цар даь кõрта а болаш хIама дац. Шоай балхах дог ца лазилга мара кхы хIама дац болх иштта во лелабар.

Аьхки доахан дажа а даха, паргIата йолча хана шура йолаш яр, хIаьта хIанз, доахан чусоцадаь кхаба деза а, хабара а доацаш, бокъонца къахьеганза ца воалаш йола а ха хьатIакхаьчача хана, из вIаштIехьдаккха ца ловш бисаб «Дружба» яхача совхозера хьайбаш леладераш. Цу тайппара, Гудермесски территориальни - производственни колхозно - совхозни управлене кулгалхой а цIенхаштта оарцагIа ца баьлча баргбоацаш, селлара во латт цу совхозе шура яккхара гIулакх.

«Сердало» газета рейдови бригада:

Э. ИСАЕВ — Гудермесски зонера ВЛКСМ обкома комсорг, М. АМИРХАНОВ — Гудермесски зонера КПСС обкома инструктор, А-С. НАСУХАНОВ — «Дружба» яхача совхоза 3-ча отделене бежа Iу, О. КОДЗОЕВ —«Сердало» газета корреспондент.

Доаханна во гIулакх ду

Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхоза кхоалагIча отделене шурий ферме дийнахь-бус хIара Iаттагара йоаккха шура 2 килограммал дукха совъялац. Цу тайпара лохера хьокхам болаш кхы цхьаккха ферма яц совхозе.

Тхо ферме да. Бокъонца из гIулакх довза безам болаш оаха къамаьл ду ферма скотникашца, дояркашца, кхыболча болхлошца.

— Шура мишта хургья доахана во гIулакх деш хилча, — йоах доярка Дудаева Зарас. Из бакъдеш къамаьл ду ферма кхыча хьайбаш леладераша а.

Дукха ха езанзар тхона уж берригаш бакълувлга ха. Ферма заведующи волча Анзоровга, зоотехникага Дудаевга доаханна оттаяь рацион малагIа я шун, аьнна хаьттача, гучадаьлар цар из вIалла йоацилга.

Цхьаккха тайпара доакъар дац доаханна луш. Доажаду оаха яхаш Iуйрийна денз садовлцца даа хIама доацача хьажкIий ардашка леладу уж. Цунах кхоачам беш ба совхоза, отделене кулгалхой а.

Кхы де хIама а дац царна, хIана аьлча кIезига доакъар кийчдаьд отделене. Фуражни Iатта 12 тонн силос кхачац, планах 20 тонн Iалашъе езаш хиннача. Цунга хьежжа мара дац гIожа доакъар а. Концентрированни ялат-м хьоахо дезаш а дац. Из-м цига геттара эсала, кIалдисача Iаьсашта а кхачац. Цудухьа совхоза дирекце уқазани еннай доаханна доакъар ма лулда, аьнна. ХIанз цар дукха уйла яц доахана шура кIезигьяра, цар ерригa а уйла доахан Iангар дахара тIаерзаяь я. Цудухьа ди тIехьагIа гIеллуш, шура кIезигьеш латт доахан. Из болх тоабара цига цхьаккха а хIама дац деш. Цудухьа планах шера хIара фуражни Iаттагара 1650 килограмм шура яккха езача дIабахача ийс бетта яьккхар 1150 килограмм мара яц. Из хул дIадахача шера цу хана яьккхачул 181 килограмм кIезигагIа.

ХIанз бийсаш шийла уххашехь а чу а ца дохкаш ара лоатт аду укхаза доахан. Цу гIулакхо а чIоагIа кIезигью шура.

Iалаьмате во вIаштIехьбаьккхаб цу отделене искусственни осеменени яра болх а. Отделене хиннача комиссе тохкамах гучадаьлар фермерча 245 Iаттах 49 процент Iаьхар хилар.

Цул совгIа хьайбаш леладерашта юкъе лелабеш цхьаккха тайпа агитационно-массови болх бац. Дояркашта юкъе социалистически яхь яц. Геттара во лелаю учет. Отделене дикагIча доярка Т. Мажиева ийс бетта яьккха шура 1224 килограмм мара яц.

КхоалагIча отделенена лоаллаха уллача 4-чеи 5-чеи отделенешкара гIулакх кхыча бесса да. Цига хIара фуражни Iаттагара дIадахача шерарчул 140—150 килограмм шура дукхагIа яьккхай. Дукха дояркаш ба цига 2000 килограммал совгIа шура яьккха. Кхыдола балхаш а лерттIа вIаштIехьдаьхад цу отделеней фермашка. Цудухьа кхоалагIча отделенерча кулгалхошта зене дацар цар болх вIаштIехьа мишта баьккхаб хьожаре, цар опыт шоашта хьаIомайоре.

ХIанззе а ферма тIа порядок оттае, зоотехнически болх тоабе, хьайбай продукци алсамъяккхара эша хьалаш Iалашде совхоза кулгалхой оарцагI ца боале воча хьала тIа я из ферма.

З. ГЕЛИСХАНОВ,
тха собкор.

Сунженски района «Победа» яхача колхоза № 1 йолча шурий-товарни ферме дика къахьегаш ба дояркаш йижарий Мохлоев-гIар Мадинати Мареми. КхоалагIа шу да цар дояркалла болх бу. Къаьстта дика къахьег Мадината. Укх шера Сийлен доска тIа а яьккха преми елар цунна. Шура яккхара шера тIайийца декхараш хIанзле кхоачашдаь яла йоалл из. Ийс бетта хIара Iаттагара 1681 килограмм шура яьккхай цо.

Шурий-товарни ферма паччахьалкхенна шера планах 14500 центнер шура дIаяла езача хIанзле 11 800 центнер дIаеннай. Октябра цIейна накъа яхара яхье яьнннача коллективо чIоагIо яьй тIайийца шера декхараш 5-ча декабре кхоачашде.

Сурта тIа: дикагIа йола доярка М. Мохлоева.

И. ПЛИЕВА сурт.

СССР юрта боахама министерства рекомендацеш

Къилбаседа Кавказе, беррига ча вай мехка а санна, бежанеи коа тIарча оалхазарийи дулх дукхагIа даккхара йолча резервай кхоачалургбоаца хьаст ба. Юрта боахама Министерства Донскойи Краснодарскии юрта боахама Iилматохкама институтий специалистащца, Iилмахошца, Къилбаседа Кавказа районашкарча дикагIа болча хьайбаш леладеращца цхьана вIашагIтехай доахани коа тIара оалхазараши чуоттадаь кхабара опыт, дулх дукхагIа даккхара опыт, дулх дукхагIа даккхара йола йоккхий торонаш гучаяьхай. Царех керттера яраш — доахан кхоабилга тоадар, къаьстта а хьажкIащца, шекара свеклаца, бобови культуращца. Опыто хьахьокх тайп-тайпара доакъараш кхедеча а хьайбаш кхоабача а хана комплексни механизаци дукхагIа юкъеяхьанза ярг ца хилар. Мехка хьалха латтача колхозийи совхозийи хьокхамах чуоттадаь хьайбаш кхоабаргдола фермаш къаьстта вIашагIйохканза яргьяц.

Iилмаца даьча тохкамашеи хьалха латтарий опытои хьахьокх, оахаш дола лаьтташ дукхагIа йолча районашка (Ставропольски края малхбузехьареи къилбаседехьареи доакъош, Черсий-Балкхарой, Къилбаседа-ХIирий, Нохч-ГIалгIай, Дагестански АССР-ий шаьра довкъаш долеи довкъашта юхерен районаш) Iаьсий чуоттадаь кхоабаш хилча силосаца кхабаро къаьстта боккха пайда луш хилар.

Къилбаседа Кавказа боахамашка доахан чуоттадаь кхабари уж дарстари

Чуоттадаь доахан кхабар. 6 беттагара 12 беттага кхаччалца ха йола Iаьсий чуоттадаь кхоабача хана хIара денна царна тела еза: хьажкIий-бобови силос — 15 килограмм, шекара свекла — 4,4, ча — 3, ялатеи ялата-бобовии концентраташ — цхьа килограмм, рационах тоха йоагIа 60 грамм карбамид. 12 беттагара 18 беттага кхаччалца ха йолча Iаьсашта дийнахьа цу тайппара тела еза: силос — 25 килограмм, шекара свекла — 5, ча — 5, концентраташ — цхьа килограмм, карбамид 80 грамм. ДегIа пайдана хиларга диллача ерригача рациона юкъе массаза а 57 процент дIалоац хьажкIий силосо. Нагахьа санна боахаме карбамид еце, ца тоъаш йола протеин ялата-бобови концентраташ совнагIа юкъе а яхийте дIакхоачашъю.

Биззача боарамех йолча рационо Iалашду Iаьсашта деннеи бийсаннеи 800 грамм дулх тIакхетилга, кхедаь а чуоттадаь кхаьба а даьннaчул тIехьагIа хьайба дийна долаш эзача 400 килограммага кхоачаш деза хул. Цхьа килограмм дулх тIакхетийтарга дIайохийт 7—8 доакъара единица. Даьча лоархIамаша хьахьокх, хIара гектара гIад а тIехьа моша хьажкIаш 300 центнер, шекара свекла — 250 центнер, ялата-бобови культураш — 20 центнер, фуалъяьха хьажкIаш — 45 центнер яьлча, цхьан доакъара единица мах 2,5 кепиг хургхилар. Цу хьалашка центнер дулх тIакхетийтарга дIабода мах 40 сомал дукхагIа хургбац.

Къилбаседа Кавказе дукха я шекар дуи малар доаккхеи предприятеш. Уж санна йолча моттигашка чуоттадаь кхоабача доаханна жоми моакеи телар, из я дулх дукхагIа даккхара йола лоархIамера резерв. Краснодарски края Новокубански района «Хуторок» яхача боахама опыто хьахьокх, шин бетта — шин беттаи ах беттаи жома тIеи моака тIеи кхаьбача Iаьсашта деннеи бийсаннеи 500—700 грамм дулх тIакхеташ хилар. Цу хьалашка килограмм дулх тIакхетийтарга дIайода 8,2 доакъара единица. Жома тIа оттадаь Iаьсий кхоабаш хилча доакъара единица мах 2,3 кепиг хул, барда тIа лоаттадича — 3,8 кепиг.

Жома тIа оттадаь кхоабаш долча 12—15 бутт баьннача Iаьсашта цхьан дийнахьа тела могабу 45 килограмм жом (дегIа пайдана йолча рационах 60 процент), цхьацца килограмм ча, 3 килограмм аьтача томар тIехь хьажкIий, цхьацца килограмм патока, ужжал ялата-бобовии ялатеи концентраташ. ДегIах латаш йола белок ца тоъаш хуле, цун когаметта хургья дийнахьа цхьан бежана лоархIаш рационах 50 грамм карбамид техача.

Чуоттадаь латтача хана доккхача бежана рациона юкъе хила беза: жом — 60 килограмм, ча — 2, аьта томар тIехь хьажкIаш — 3, патока — 1,5, концентраташ — 1 килограмм, 40 грамм карбамид. Цу хьалашка деннеи бийсаннеи тIакхета дулх хургда 800—900 грамм, цхьа килограмм дулх тIакхетийтарга дIадодар 7—8 доакъара единица. Центнер дулх тIакхетийтарга дIабода мах хила тарлу 35—36 сом.

Нагахьа санна чуоттадаь моака тIа лоаттадойя, 12—15 бутт баьннача Iаьса деннеи бийсаннеи 50 литр барда лу, брак даьча доккхача бежана — 70 литр. Цунах хул дегIах латарг йолча рационах 74—75 процент. Моакал совгIа, Iаьсашта тел иштта килограмм ча, ужжал аьта томар тIехь хьажкIаш, ах килограмм концентраташ. Доккхача бежана а цу тайппара тел ча — 3 килограмм, аьта томар тIехь хьажкIаш — 3 килограмм, концентраташ — 0,5 килограмм. Иштта кхоабаш хилча дулх тIакхет: Iаьса — 700—800 грамм, доккхача бежана — 900—1000 грамм деннеи бийсаннеи. Iаьса килограмм дулх тIакхетийтарга дIайода 7—8 доакъара единица, доккха бежан кхоабаш хилча 9—10 доакъара единица. Жома тIа а моака тIа а оттадаь хьайбага яккхийта еза ха я: Iаьсага — 90—100, доккхача бежанга — 60—70 ди.

Къилбаседа Кавказа лоаман районашка дукха я даьгIенаш. Аьхки укхаза доажаду доахан кIезиг-дукха концентраташ а телаш дорстаде деза.

Ховш да, ийнача фух дола доахан дулх дукха дуллаш, сихагIа ондадоалаш, кхаба атта долаш хилар. Царна 1 килограмм дулх тIакхетийтарга доакъар кIезигагIа дода. ПайданагIа да цхьадола доахан (царех хьахинна Iаьсий керттера Iул вIашагIдоллара кхедергдоацаш) дулх доахача фух йолча бугIашца — абердиноангусски, шортгорнски, герефордски фуца лелийтача.

Къилбаседа Кавказерча йокъал латтача районашка (Калмыцки АССР, Ростовски областа къулба-малхбоаленгахьара дакъа, Ставропольски края малхбоаленгахьара дакъа) йоккхий даьгIенаш я. Дуккхача боахамаша дулха лаьрхIа доахан леладу цига. 7—8 бутт ха яллалца Iаьсий кIалтессаш докхадеш да, Iатта тIехьара къоастадац. Iан замалахь цар рациона юкъейохийт 60—70 процент хьажкIий силос. Шерага кхаьча Iаьсий дорстадара гIулакх нийса вIаштIехьдаьккхача (кIезиг - дукха концентраташ а телаш) ахкан замалахь деннеи бийсаннеи 900 граммага кхоачаш а кхы совнагIа а дулх тIакхетийта йиш я. Биъ бутт ха йоаккх дулх тIадетталуш. Ростовски областа Зимовниковски говрий заводе, масала, шерага кхаьча Iаьсий 280—300 килограмм хул, хIаьта кхаьба даьннaчул тIехьагIа — 400—410 килограмм. СовнагIа тIакхетийтача дулхага дода 47 соми 50 кепиги.

Дулха лаьрхIа доахан кхедеча районашка 7—8 беттагара 13—14 беттага кхаччалца ха яьннача Iаьса, вешта аьлча цу юкъе беннача ялх бетта чухь, тела еза 30 центнер хьажкIа силос, гIожа доакъар — 4 центнер, концентраташ — 2 центнер. Кхоачам хиллал йоаца протеин меттаоттаю карбамидаца. Цу тайпарча рациона юкъе дегIах латарга диллача хьажкIаша 62 процент лоац.

Хьакхарч чуоттаяь кхабар. Дуккха хьакхарч чуоттаяь кхабара йоккхий торонаш я Къилбаседа Кавказа боахамашка. Цу лоархIамерча гIулакха юкъе хьалха цIенхашттара кхоачамбоацараш хулийтар. ДукхагIча даькъе концентраташца кхоабар хьакхарч. Рационашта юкъе кхоачамболлаш яцар протеин, цу гIулакхо доакъар дукха дехка дезаш хулийтар. ХIанз дIадувча лаьттай структура хувцарах йиш я хьакхарч кхабарга дIабода мах мошача доакъарий чотах, дукхагIа шекара свеклай чотах лохбе.

«Кубанец» яхача Краснодарски края, «Таганрогский» яхача Ростовски областа совхозаша, Донскойи Краснодарскии юрта боахама Iилма-тохкама институташа яьча опыташа хьахьокх, дулха лаьрхIа хьакхарч кхоабача хана шекара свекла телар экономически пайданегIа хилар. ДегIах латарга диллача цо рациона юкъе лаца деза 30—35 процент дакъа. Иштта кхоабаш хилча деннеи бийсаннеи хIара хьайбанна тIакхеташ дола дулх 400—550 грамм хул. ДегIах латаш йолча протеинага диллача рацион бизза кхоачам болаш хул дукхагIъяр ялата-бобови культурех яьккха ишк а йолаш йола концентраташ доакъарах техача.

Хьалха латтача боахамий опыт вIашагIтохарои Iилматохкама учрежденешта гучадаьннарашеи соцам бе йиш хулийт, дулха лаьрхIа кхоабаш йола хурскаш 100 килограмм дозалга кхаччалца чуоттаяь кхоабаш хилча уж тайпа доакъарий рационаш увттаяр пайданагIа хилар. 2 беттагара 4 беттага кхаччалца ха йолча хурска цхьан дийнахьа цхьа килограмм шекара свекла лу, концентраташ — 950 грамм, ах килограмм силос е моша доакъар, ах килограмм обрат, 15-15 — 20-20 грамм мели тухи. 4 беттагара 6 беттага кхаччалца ха яьннача чуоттаяь латтача хурска лу 4 килограмм моша доакъар, цу даькъе шекара свекла — 2,8 килограмм, концентраташ — 1,3 килограмм, 25 грамм аьла хьоар, ах килограмм обрат, 30 грамм мел, 15 грамм тух. 6 беттагара 8 беттага кхаччалца ха яьннача хьакхийна цхьан дийнахьа лу: моша доакъараш — 6 килограмм, цу даькъе 4,5 килограмм шекара свекла, цаI ах килограмм концентраташ, 40 грамм мел, 30 грамм тух. Цу тайпара кхоабаш хилча цхьа килограмм дулх тIакхетийтарга 5,5 доакъара единицал дукхагIа йодац, керттера Iул леладарга додар а тIехьа лаьрхIача — 7,5 единица. СовнагIа тIакхетача цхьан центнерга дIабода мах 37 сомал дукхагIа хилац.

Рацион дегIах дикагIа латаргйолаш хилийтар духьа фийг чIоагIбаланза йола томар тIехь хьажкIаш, шекара свекла, кхыдола моша доакъараш вIашагIъийнача силосах а деттащ тийлача дикагIа хургда.

Жа чуоттадаь кхабар. ХьажкIа силос, шекара свекла даьгIенашка доажадарца тар а деш телилга — Къилбаседа Кавказа хьалашка жа чуоттадаь кхабара йола лард. Исхалий ду тха доаккха Iоахарий дулха лаьрхIа чуоттадаь кхоабаш хилча хIара Iаьхара деннеи бийсаннеи тела еза: хьажкIа-бобови силос — 3 килограмм, шекара свекла — 1,5 килограмм, концентраташ — 0,2 килограмм. Из хул дегIах латача протеинах 95 грамми 1,03 доакъара единицеи. Рацион цу тайпара хилча хIара деннеи бийсаннеи 120 грамм тIакхетаргья, цхьа килограмм дулх тIакхетийтарга дIагIоргья 8,6 доакъара единица. Чуоттадаь йоаккха ха — 70 ди, чуоттадаьчул тIехьагIа тIакхета дулх — 27 килограмм, хьадоала дулх 36 килограмм.

Оаха лаьтташ дукхагIа долча районашка чуоттадаь латтача исхалий доаккха тха долча Iоахарий дийнахьарча рациона юкъе хила еза фийг чIоагIбаланза йолча хьажкIий силоса 2 килограмм, иззал моша гIад, 200 грамм концентраташ, 6 грамм мочевина. Иштта кхаьбача деннеи бийсаннеи тIакхета дулх 120 грамм хурга. Чуоттадаь йоаккха ха — 70 ди, чуоттадеча хана хинна дозал — 27 килограмм, дIалуш дола дозал — 35 килограмм.

Исхалий ду тха доаккхача онда даьннача жега чуоттадаь 60 ди доаккхийт. Чуоттадеча хана дозал — 45 килограмм, хьадоала дулх — 54 килограмм. Цхьан дийнахьа царна лу 4 килограмм хьажкIа силос, 1,5 килограмм шекара свекла, 600 грамм ча, 150 грамм фуалъяьха хьажкIаш, 10 грамм мочевина. Иштта кхаьбача деннеи бийсаннеи юкъера лаьрхIача тIакхет 150 грамм, тIакхетача дулха цхьан килограммага дIайода 10 гаргга доакъара единица.

Дулх-тха доаккхача фух дола Iоахарий чуоттадаь лоаттадеш 70 ди доаккх. Чуоттадеча хана дозал — 30 килограмм, хьадоала дулх — 39 килограмм. Iаьхара деннеи бийсаннеи лу 3 килограмм хьажкIа-гороха силос, 1,5 килограмм шекара свекла, 200 грамм ялата-бобови концентраташ. Рационаца хул 1,11 доакъара единицеи 100 грамм дегIах латаш йола протеини. Юкъера лаьрхIача деннеи бийсаннеи тIакхеташ дола дулх — 140 грамм. ТIакхетача дулха цхьан килограммага дIайода 8,5 доакъара единица.

Дулх-тха доаккхача фух долча жена тела могаю 5 килограмм хьажкIа силос, килограмм шекара свекла, 200 грамм фуалъяьха хьажкIаш, 300 грамм бобови культурай баьцаш. Цу тайпарча рационаца хул 1,67 доакъара единица. 119 грамм дегIах латаш йола протеин. Юкъера лаьрхIача деннеи бийсаннеи тIакхета дулх — 160 грамм. Чуоттадаь лоаттадеш 70 ди доаккхийт. Чуоттадеча хана хинна дозал — 55 килограмм, дIалуча хана 65 килограмм.

Къилбаседа Кавказа лоаман районашка а, хIаьта иштта эрий тIаяьннача баьца дуккха даьгIенаш йолча лоаман районашка а Iоахарийи ондадаьнна жаи чуоттадаь кхоабача хана гIойленагIа да доажа а деш хIара устагIанна дийнахьа 0,2—0,4 килограмм хургйолаш концентраташ а телаш уж кхабар.

Къилбаседа Кавказа йоккхий торонаш я дулхала йола кIоригаш (бройлераш), москалаш, хIаьта иштта нек ду оалхазараш а кхаба. Цу торонех а бизза пайда эца беза.

Къилбаседа Кавказе, берригача вай мехка а санна, хIанз а гучадаханза Iалаьмате доккхий кхоачамаш да хьайбайи коа тIарча оалхазарийи дулх дукхагIа даккхара. Царех пайда нийса эцаро хIара боахамга торо хулийтаргья шерагара шерага тIа-тIа дукхагIа дика а дарегIа а дулх даккха.

Зябь—хьувкъама лард

— Сихха зябь аьха яккха лаьрхIад оаха, — йоах Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза кулгалхоша. План йоккха я. Духхьал цхьан Долакха-Юртарча отделене (эггара зIамагIа йолча отделене) 2000 гектар совгIа лаьтта аха деза зяба лаьрхIа. ХIанз а дIадийна даьннадац кIа, мукх. Цудухьа техниках боаггIача тайпара пайда эца гIерт тхо...

Ерригача республикана йовз Долакха-Юртара отделени, цига хьалха латта ахархой. Укх шера районе эггара хьалха шоай хьажкIаш чуийца баьннаб уж. Кхаш доассаденнад. Бакъда, тракторий тата хIанз а дижадац.

Еррига аре кхайкаю низ болча «С-100» яхача трактораша. Озабаь мерз мо нийса дувш Iаьржа боалаш. Тхоцарча цхьанне цIилеторгий пачкаца кIоаргал дуст. 27 сантиметр. Дег тIара болх бу механизатораша. Цар сий де деза.

Цар сий дац совхозе, царна фу эш хьажац. ЧIоагIа бохам хиннаб тракториста Лазовский Андрейна.

ХIара денна (юкъера лаьрхIача) 3—4 гектар лаьтта оах цо. Тахан шин сахьата лаьттав радиатора чура хий кхоача а денна. Селхан а нух тIехьар дIа а даьккха тракторца юрта ваха везаш хилар.

Цу йоккхача ара цхьа бешка гургьяц шоана хий чудолаш а доацаш а. Юхе Iам, доагIа хий дац. Мотор бIоахлу. Эшшача ханна хий ца хилар бахьан долаш трактораш сец. Из дика хов отделене управляющена нов. Мислаурова, агронома Тимурзиев Iалихана. Бакъда, новкъостал дац.

Кхы а да зябь оахача вIалла мегаргдоаца кхоачамбоацараш. Машинаш болх беш йоахккача доагор хьатIа ца кхахьар бахьан долаш смена хувцача хана бригаде дIаи-юхеи 16 километр никъ бу трактораша, нохараш тIехьар дIа а даьхе. Сахьаташ цхьаккха пайда ца луш дIаух.

Цудухьа, цецвала везац отделене ах бетта дерригa а 200 совгIа гектар зябь мара аьхаяц аьлча.

Гаьна даккха мегаргдоацаш гIулакх да техникага цхьатарра болх хьа ца байтар а. Зябь аха мегаргйола «ДТ-54» яха трактораш «дей балхаш» деш йоахк, Белорусаш бригадашка латт дукхагIа йолча хана.

Сунженски районерча юкъарча «сельхозтехника» отделенера яьхкача йиъ «С-100» трактораша кхоачашдергда зябь ахара балхаш, йоах отделене кулгалхоша.

Цу зурмаца халхабувл ТIой-Юртарча отделене кулгалхой а. Цига кхоъ «С-100» енай Сунжера. Уж а еха латт, кIеззига болх а баь.

— ХIанз уж тоаеш доахк тхо, — йоах бригадира нов. Фарапонова. 5 ди даьккхад оаха «техничка» йоацаш.

Фу деш хиннай цу хана отделенера трактораш? Ялх трактор ремонт е дIаоттаяьй, царех цхьаяраш болх бе мегаргйолаш йоллашехьа а. ЦаI зябь оахаш йоалл, кхоъ тайп-тайпара балхаш деш я. Из пайда эц отделене шоай итт «ДТ-54» яхача тракторех укх деношка. 1920 гектар зябь аха еза отделене. Цох 300 гектар мара аьхаяц. Нагахьа санна болх эрга ца боаккхе дукха лакхлургьяц из цифра.

А. ШАДЫЖЕВ,
ВЛКСМ райкома инструктор;
М. ЗАНГИЕВ тха собкор.

Колхозхойи совхозий болхлойи! Мамогга дегIабоалабе юкъарча хьайбай боахам! ДукхагIа даккха дулх, шура, даьтта, фуаш, кхыйола продукци!

КПСС ЦК ТIАЬХЬЕХАМАШЦАРА.

ДIадаха дIаяхача заман во гIулакхаш

ВIалла ца хиннача тайпара дукха нах гулбеннабар укх деношка Ачхой-Мартана района ШаIамий-Юртарча клубе. Новкъостий суд а хоржагья, хIаьта лекци а ешаргья, аьнна яр цу собране повестка. БIаь совгIа кхалсаг яр укхаза.

ДIаяхача замах юхедисараш дIадахарах лаьца къамаьл дир собране бархI шерарча школа директора нов. Ш. Лорсанова. Цо гулбеннарашта дувц вай мехка, вай республике Советски Iаьдал эттача хана денз хиннача хувцамех лаьца. МаIача наха нийсса къахьегаш, общественни вахаре дакъа лоацаш хьабоагIа вай кхалнах.

ДIахо н. Лорсанова дувц хIанз а вайна юкъера дIадаланза дола дIаяхача заман гIулакхаш. ВIалла ла мегаргдолаш дац, йоах цо, шозза-кхозза истий кхувлар, кхелета йола йиIигаш маьре ахийтар, иштта кхыдараш.

ЦаI шоллагIчоа тIехьа хьалгIувт кхалнах. Цар дувц шоай юртара гIулакхаш. Пхезза саг йоалаяьй М. Беклаева, йоахар цар, хIанз шин сесагаца вахаш а ва из. Диазза саг а йоалаяь шин сесагаца вахаш ва Кадыров Шехадий. Массехказа истий кхийла а, хIаьта шин сесагаца вахаш а ва ШаIамий-Юртара Алиев Ахьмад. Каврнукаев Дауди цун веший воI Каврнукаев Хьамиди, иштта кхыбараш а.

— Шовзткъеи пхиъ шу даьннад Советски Iаьдал этта, — йоах Арсамерзаева Батус, — хIаьта вайна, кхалнаха, йоккхий бокъонаш а енай цо. Воай бокъонех пайда мишта эц вай? Цхьабола кхалнах шоай бокъонаш лорае ховш бац, масала, Газиева Зарас законах доацар леладу.

ЧIоагIа сий даьдар юртхоша Газиевай — юртсовета депутат хержаяр из. Дукха ха йоаццаш ялх бери сесаги долча Ш. Накаевга маьре яхай из.

Къамаьлаш даьча новкъосташа дIадийхар шариIатеи Iадатеи тIехьадиса гIулакхаш лeладечарна доаггIаш дола таIазар дар.

Собране гулбеннараша новкъостий суд хержар, хIаьта юххера а бархI шерарча школа хьехархочо нов. А. Нарышкина «Законо хьаллоаттаю кхалнаьха бокъонаш» яха лекци йийшар.

А. МУРЗАБЕКОВ,
политически Iилмайи знанеш йоаржаеча общества республикански объединене референт.

ГАЗЕТАШИ ЖУРНАЛАШИ ЯЗДЕ ДОЛАДЕННАД

1 октябре денз наха 1963 шерара газеташи журналаши язде доладеннад вай республике. Кепа йоазув доаржадеча бувзама болхлошта долча новкъостала общественни хьисапе болх бе хьожаваь 4.500 саг ва, духхьал предприятешка, учреждененшка, дешара заведенешка, колхозашка, совхозашка чу а ухаш подписка хьайийеш.

Наурски районерча Калинина цIерахча комсаш лелаеча совхозе болх беш йолча В. И. Тишковас совхоза болхлошта юкъе доаржадаьд «Политическое самообразование» яхача журнала 25 экземпляр, Урус-Мартана района «Горец» яхача совхоза 6-гIча отделене болхлочо Х. Хатуева тайп-тайпарча журналийи газетийи 300 совгIча экземпляра кулгаш яздайтад, хIаьта детсадерча болхлочо А. М. Скупос 15 дийнахьа Сунженски района XX-ча партсъезда цIерахча юртбоахама артела колхозхошта юкъе доаржадаьд газетийи журналийи 800 экземпляр совгIа.

Цхьабакъда, бувзама конторий цхьаболча кулгалхоша индивидуальни подписка йолалуча ханна общественни хьисапе кепа йоазув доаржадергдола нах хержабац шоашта эшшача бoараме, цудухьа юххьанца денз из гIулакх астагIа лелха а даьлар.

Подписка во лел Курчалой, Первомайски, Сунженски, Шаьла районашка. 40—60 процент мара хилац цунах соахка цу ханна хиннaчунца нийсйича.

Республика бувзамхоша динза даргдоацар да бе боаггIаш бола соцам а баь, партийнии советскии организацей новкъосталца, общественни актив шерра юкъе а озаш из болх дукха хIама ца эшшаш ноябрь бетта ши кIира далалехьа чакхбаргболаш сихбелга.

А. КОЛКОВ,
«Союзпечата» Республикански отдела воккхагIа вола инструктор.

Ший хьинар тIадахийта къахьегаш я ГАРО завода коллектив. Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце шовзткъеи пхиъ шу дизара сийна тIаийца декхараш эггара дикагIа кхоачашде лаьрхIа я механически участкера коллектив.

Укх шера ялх бетта доккхий балха гIулакхаш карагIдаларах коммунистически къахьегама коллектив яха сийлен цIи еннай цунна.

Участка коллективо дика сий деш ва массайолча хана хьалхе лелаерий мугIарашца вола токарь Мусаев Авало. Коммунистически къахьегама ударник ва Авало. Сменах йола балха нормаш бIаь а кхы совгIа а процент кхоачашъе карагIдоал цунна. Ший къахьегама совгIаташ Октябра цIейна хетаду А. Мусаева.

Сурта тIа: ГАРО завода механически участка воккхагIа вола мастер нов. Шаталов Дмитрий коммунистически къахьегама ударника токарь Мусаев Авалой балхага хьожаш воалл.

И. ПЛИЕВА сурт.

Яхьо хьинар совдоах

Семилетка хIара шера план тIеххкхоачашъеш хьайоагIа ейгача промышленноста управлене трикотажни фабрика коллектив. Дика къахьегарах Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Советеи облсовпрофеи карара кара тела цIе байракх лелаю цо дукха хана денз.

Доккхий къахьегама толамаш даьхад фабрика коллективо укх шера а. Продукци арахецара ийс бетта план 106,1 процент кхоачашъяьй, хIаьта цунга дIабода мах 3,8 процент лохбаьб. Арацеха продукци цхьоалагIча сорта я.

Сийлахь-боккхача Октябра 45 шу дузача денна сийленца накъа яхара социалистически яхье а яьнна къахьегаш я фабрика коллектив. Итт бетта производственни план 20 октябре йистеяккха а планал совгIа 22 эзар сома мах бола продукци арахеца а чIоагIо яьяр цо. Из декхар ханал хьалха кхоачашдаьд. Планал совгIа 3500 швейни, 800 трикотажни изделеш, иштта кхы дуккха хIамаш а арахийцай фабрико. Кхоачамбоацараш балха юкъера дIа а доахаш дика къахьегарах даьхад цар уж доккхий къахьегама толамаш.

Коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара яхье яьнна къахьегаш я фабрика еррига коллективаш. Эггара хьалха из сийлен цIи яьккхай кIувсаш деча цехо. ЦаI массанена тIехьа массава а цхьаннена тIехьа яхаш къахьегаш ба болхлой.

Къаьстта дика къахьегарца белгалбаьннаб кIувсаш деча цехе нн. П. Исаеваи Л. Головинаи. ТIехдика я цар арахеца продукци. Иштта дика болх бу Х. Байсаева, Р. Ахтаханова, Р. Аласова, Ж. Каспарова. Шоай опыт дIа-юха а луш къона болхлой дика Iомабу цар.

Трикотажни фабрике кIувсаш деча цеха коллективаца яхье яьнна къахьегаш я коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаю хIамаш тегача цеха коллектив. ХIамаш тегачар керда моделаш а тохкаш уж хIамаш тегача балха юкъекхухь. Къаьстта цу даькъе белгалъяьнна я закройшица Р. Кириллова. ТIехнахьа бувхача гIирса «реглан» яха пхьешаш догIара керда модель балха юкъейихьай цо. Уж пхьешаш чIоагIа аттеи товши да.

И. МАЙОРОВ.

Радиои телевиденеи передачай программа

28 октябре: 7.30 — «Грозненский рабочий» обзор; 7.40 — ашарий антракт; 7.43 — хоамаши передачай программеи; 8.10 — «Ленинан некъ» яхача газета обзор; 8.20 — «Сердало» газета обзор; 8.30 — радиоладувгIархой заявкех концерт; 16.00—передачай программа; 16.05 — пионераштеи школьникаштеи передача (эрсий меттала); 16.32—«Комсомольций сийг»—радиожурнал (нохчий меттала); 17.02 — сатирически журнал (гIалгIай меттала); 17.30 — Москвера трансляци; 18.13 — «Шоана, кхалнах»—радиожурнал (гIалгIай меттала); 18.33 — «Халхара ираз» — (Эсамбаев Махьмуда творчествах).

УКВ

10.00 — Соленкова Аллай концерт; 10.44 — «Порта тIа порядок я» — эстрадни концерт; 19.00 — халхара ашараш; 20.23 — музыкальни сайре; 21.17 — нохч-гIалгIай ашарий концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИ

12.00 — (бераштa) «Тхо хьоца да, «Куба»; 12.20 — «йиIигаши кIаьнкаши»—телефильм; 18.00—передачай программа; 18.05 — Доазол арахьарча гIулакхий хьакъехьарча комментатора къамаьл; 18.20 — (бераштa) «Са керда цIа» — телефильм; 18.35 — «Сатирически объектив» — яха телевизионни журнал; 19.05 — «Хьалхавалар» — телефильм; 19.40 — художественни самодеятельноста концерт; 20.20 — спорт цхьан кIирах (Обозрени); 20.25 — Передачай программа; 20.30 — «Массанахьа а бIаьсти я» — художественни фильм.

Куйбышевски область. 14 октябре 45 шу дуз В. И. Ленина цIерах йола Волжски ГЭС ший бизза низаца болх бе йолаялийта. Ше болх беш яьккхача хана 58 миллиард киловатт-сахьат совгIа электроэнерги яьккхай станце.

Сийлахь-боккхача Октябра 45 шу дизара даха доаггIача тайпара накъа дахар духьа дерригача халкъо яхь лелаеча деношка керда къахьегама котало яьккхай энергетикаша. 30 сентябре реконструкци яь яьначул тIехьагIа Куйбышевера Москве электропередачаш телаш йолча лине напряжени 400 киловольт йолчара 500 киловольтага яьккхай. Из бахьан долаш 33 процент лакхбеннаб лине низ.

Итт бетта планал совгIа мехка 600 миллион киловатт-сахьат электроэнерги яла аьнна декхар тIаийцад станце коллективо.

Сурта тIа: ГЭС Iойиллача хана денз цига болх беш бола къаьнара энергетикаш. Хьалхарча мугIаре (аьрдехьара аьттехьа) — турбинни цеха мастер А. П. Павлов, электроцеха мастер А. С. Гордеев, гидроцеха начальник В. Д. Сдобников, ГЭС-а керттера инженер Е. П. Штерн, ГЭС-а дежурни инженер В. П. Баскакова, ГЭС-а директор А. К. Рябошапко, крановщица А. П. Казакова, слесарь В. Н. Кирпичников. ШоллагIча мугIаре—слесарь А. Т. Злобин, стропальщик Н. К. Климов, турбинни цеха начальник В. К. Кулепетов, электроцеха начальника заместитель И. В. Кияшкин, турбинни цеха мастер М. И. Дронов, электрослесарь В. И. Уткин, дaьттай боахама мастер Н. А. Картушкин, ПТО начальник З. Л. Зеленевский, слесарь Ф. И. Демидов.

А. Брянова сурт.
ТАСС фотохроника.

Доазол дехьара

КНР правительства Заявлени

ПЕКИН, 25 октябрь. (ТАСС). Куба га хьаллоацаш йола Заявлени кепа йоазон тIа араяьккхай Китайски Халкъа Республика правительствас. Синьхуа яхача агентства беча хоамах, Iалаьмате чIоагIа эгIазал кхайкаеши американски империализмо эггара сий доацашагIча тайпара форда тIа деча гIаьралаи цIенхаштттарча тIема провокацештеи чIоаггIа духьал йолаши я из Заявлени.

Кубана форда блокада оттаяра США-с доаха бахьанаш вIалла кIатI болаш ца хилар гуча а доахаш, агрессор хIалак вергхиларах чIоаггIа ше тийша хилар кхайкаду КНР правительствас. Китайски правительстваси халкъои, йоах Заявлене тIа, хоадамболлаш хьаллоац революце яьха бокъонаш карара ца ялийтар духьа, американски агрессена духьал кубински халкъо лоаттабу сий дола къовсам. Уж чIоаггIа тийша да, премьер-министрга Фидель Кастрога хьалхле а йолаш Кубински халкъо американски империализма агрессивни дагакхоабараш юкъагIа дутаргхиларах а тIема провокацеш йохаергхиларах а.

Кубана духьала США-с лелаеча тIема провокацеша, белгалдоах КНР правительства Заявлене тIа, чIоаггIа кхерам тувс дерригача дунен тIарча машара. Дунен массе миIингашкара хьахозаш я халкъий духьален дорха гIараш. США-с Кубана духьала хьувзадеча цу тайпарча агрессивни гIулакхаша геттара чIоагIа кхерам тIаоттабеш хилар белгал а доаккхаш, 23-ча октябре Заявлени яьй Советски правительствас, цо дIакхайкадаьд, США империалистически гIозараша дагакхоаба агрессивни гIулакхаш дохадара, лаьттан тIа машар ца бохийтарaи чIоагIбараи ший карахь мел дола хIама деш хургья ше аьнна. Китайски правительствас йизза хьаллоац Советски правительства из нийсхон позици. Социалистически мехкашца, дерригача машар безача кхыча мехкашца цхьана американски империализма цу тайпарча тIема провокацешта духьал хоадамболлаш къовсам лоаттабеш хургья Китай.

Куба иштта а вешта а котъяргья, США иштта а вешта а эшаргья, йоах тIеххьара а Китайски Халкъа Республика правительствас.

Ханнахьа дIахайтад

СОФИЯ, 25 октябрь. (ТАСС). Ший воча а эхь дайнача а гIулакхащца дуне термоядерни тIемагахьа увз США-с, адамленна цунах даргдола доккха зулам шийна довззашехьа а, яхаш язду «Работническо дело» яхача газето, американски империализмо Кубайна духьала доладаь агрессивни гIулакхаш ше доашхаш.

Болгарски халкъо, йоах газета тIа, Советски правительства Заявлени йизза къоабал а ю, ший беррига низи хьинари Куба лораярах, дерригача дунен тIара паргIатои машари лорабарах долча гIулакха тIа а дерзаду.

Американски империализмо, дунен реакце эггара бIехагIа волча жандармо, яхаш язду «Отечествен фронт» яхача газето ший хьалхарча статья тIа, адамленна керда дунен тIом хилара кхерам бокъонца тIаоттабеш дола Iовдала гIулакхаш доладаьд. Советски правительства Заявлени Куба лораяра гIулакха советски халкъ тIехьашка даргдоацилга хьахьокхаш дола документ а да, нийсача наькъа тIа ластара беш бола тIахьехам а ба.

США-с ООН-а Устав телхаду

ЛОНДОН, 25 октябрь. (ТАСС). Кубаца ше леладеча гIулакхащца США-с ядерни тIом хьара юххе дIатIакхоачаду дуне, йоах Карибски районе этта хьал дувца, аьнна, селхан общинай палате вIашагIкхийттача лейбористий парламента члений группо яьча заявлене тIа.

Заявлене авторашa ВIашагIкхийтта Штаташ бехке ю ООН-а Устав толхадара, хIана аьлча, Кхерамзлен Совета санкци а йоацаш, шоашкара леладеш гIулакхаш да цар леладераш.

США-с хьовзадаь гIулакхаш бахьанце атта хьал «ше мадарра вахара е валара дош да», аьнна, кертагIа а даьккха, парламента членаша — лейбористаша кхайкарал даьд Кхерамзлен Советерча Англе викалга, «переговорийи машар бареи новкъосталца соглашени е никъ лаха хьажа Кхерамзлен Советага йиш хургйолча юкъагIа тем белга Iалашдара гIодеш хилара» из тIа а хьехаш.

Заявлене тIа кулгаш яздаьд лейбористски правительстве оборона министр хиннача Э. Шинуэлла, парламента членаша Ф. Брокуэйя, К. Зиллиакуса, С. Суинглера, Г. Дэвиса, иштта кхычар а.

США-с леладераш законаца дац

ЛОНДОН, 25 октябрь. (ТАСС). «США правительство чIоагIа корзагIъяьнна хьувз; хьагучох, антикоммунизмо хьаькъалах тувлаяьй из», — аьлар ТАСС-а корреспондентаца ше къамаьл деш «Халкъашта юкъера машар чIоагIбарах» яхача Дунен халкъашта юкъерча Ленински преме лауреата, юристий-демократий Дунен халкъашта юкъерча ассоциаце сийлен председатела Денис Притта.

Советски правительства Заявлени яшха а йоашхаш, Д. Притта ше бакъду аьлар «США из гIа форда тIара блокада я» яхар.

«Суверенни йола пачхаьалкхе садикъа е гIерт США яхар а аз бакъдеш да, — аьлар цо дIахо. — Аз иштта бакъду, дунен халкъашта юкъерча бокъонашта духьал долхаш США-с леладу гIулакхаш хилар, ООН-а Устав толхадеш уж хилар. Нагахьа санна американски кемаш кхыдола кемаш лувца доале — тIаккха из форда тIа гIаьрал дара нийса хIама да».

Притта могадир Советски правительство сихха ООН-а Кхерамзлен Советага кхайкар.

И. Броз Тито заявлени

БЕЛГРАД, (ТАСС). Кепа йоазоно яьча заявлене тIа Югославе президента Иосиф Броз Титос аьлар, ший цхьанне оагIонгахьара Кубайна блокада оттаярах йола решени ярца США правительства шийна тIаийцар боккха бехктокхам ба. Президента Титос дIахо аьлар, хIанзара цIенхаштттара гIулакхаш хьоадаьдола, къовсам тIара дешаш дувца а къестаде а мегаргдолаши ца къестадича даргдоацаши да ООН-а новкъосталцеи цу дешаца дакъа долаш йолча пачхаьалкхенаша шоайла а цхьатаррарча бокъонех а переговораш яра наькъацен. Цу гIулакха къаьстта ООН-а Генеральни Ассамблея сесси гулйича бакъахьа хила мегар, аьлар И. Б. Титос.

Керда сборник

Нохч-ГIалгIай книжни издательствас арахийцад «ГIулакх хьаж йоагIаш да» аьнна цIи йолча фельетона сборник.

Сборника автор ва нов. И. Глаголев. Цу тIа я сакъердаме фельетонаш, дувцараш. Цар тIа дувц: вIалла хIаман уйла йоацача, хьаькъал доацача нахах, харцахьа маьрел деча кхалнахах, къаракь доахачарех, «дына бальчех», иштта кхы дуккхадарех а.

Йоккха моттиг дIалоац сборника тIа пачхаьалкхен рузкъаш лечкъадерашта, дIаяхача замах юхедисача зуламерча гIулакхашта духьала язъяьча фельетонаша.

И. Глаголева фельетоний сборника тIа яздаь дувца хIамаш вай республике хулаш да.

Н. АЙДАМИРОВ.

Газетий витринаш

Грозненрча пионерий сквере Ленински райкома парте вIашгIъеллай лоалахарча вошал долча республикайи областийи газетий витринаш.

ХIара денна керда «Дагестанская правда», «Социалистическая Осетия», «Кабардино-Балкарская правда», «Бакинский рабочий» яха газеташ хьалдетт витринашка. Читателий укхаза деша йиш я «Ставропольская правда», «Советская Кубань», «Волга» яха газеташ а.

С. ВОРОНИН.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Паччахьалкхен чухьара 3% кхадж боагIа заем

1962 шера 30 сентябре гор. Москве кхадж а бена ловзаяьча 15-ча дополнительни тиража

СПРАВОЧНИ ТАБЛИЦА

Кхадж бенаб заема ялхайтте а разрядерча серейи облигацейи укх номерий:

Серей №№	Облигацей №№	Бенача кхажа боарам сомащца	Серей №№	Облигацей №№	Бенача кхажа боарам сомащца	Серей №№	Облигацей №№	Бенача кхажа боарам сомащца
000266	1—50	40	039362	1—50	40	072783	1—50	40
000317	17*)	2.500	039669	04*)	2.500	073721	1—50	40
000563	1—50	40	040094	34*)	1.000	074188	1—50	40
001099	03*)	2.500	040402	22*)	1.000	074574	16*)	1.000
001250	1—50	100	040602	1—50	40	074845	1—50	100
002048	1—50	100	040658	18*)	1.000	076008	1—50	100
002238	1—50	40	040912	1—50	40	076308	20*)	2.500
002261	46*)	1.000	040933	19*)	10.000	076376	37*)	1.000
002275	29*)	1.000	041348	1—50	100	076789	44*)	1.000
002320	1—50	40	041411	1—50	100	076924	1—50	100
003324	1—50	100	041995	31*)	1.000	076959	12*)	1.000
003373	04*)	1.000	042152	10*)	1.000	077496	1—50	100
003982	34*)	1.000	043376	1—50	40	077674	1—50	40
003986	36*)	1.000	043879	1—50	40	077904	1—50	40
005552	1—50	500	045168	1—50	100	078852	1—50	100
005740	1—50	100	045178	1—50	40	078889	21*)	2.500
006756	45*)	1.000	045306	48*)	5.000	079321	1—50	40
007405	29*)	1.000	045914	23*)	2.500	080728	34*)	1.000
007517	09*)	1.000	045941	1—50	40	080975	1—50	500
009520	40*)	2.500	046300	1—50	40	081095	10*)	1.000
011865	1—50	100	046307	1—50	40	081301	1—50	100
011974	26*)	2.500	046367	1—50	100	081549	1—50	40
012990	1—50	100	046469	06*)	1.000	081827	1—50	100
013664	1—50	100	046707	1—50	100	082343	16*)	1.000
015194	13*)	1.000	047040	23*)	1.000	082600	1—50	40
015377	1—50	40	048037	27*)	1.000	082684	20*)	1.000
015747	23*)	1.000	048430	1—50	100	082784	1—50	100
017021	1—50	100	048545	1—50	500	082868	1—50	40
018039	21*)	2.500	048551	37*)	1.000	083096	07*)	1.000
018588	01*)	1.000	048560	1—50	100	083126	23*)	1.000
018750	36*)	1.000	049266	1—50	500	083436	23*)	1.000
018821	1—50	40	049271	44*)	1.000	083784	15*)	1.000
018883	1—50	100	049516	22*)	1.000	084089	1—50	40
019259	1—50	40	049775	1—50	100	084529	1—50	500
020076	17*)	1.000	050646	1—50	40	084724	38*)	2.500
021081	1—50	40	050673	1—50	100	084814	34*)	1.000
021363	1—50	40	051245	1—50	100	085374	13*)	1.000
021631	1—50	500	052221	41*)	1.000	085442	50*)	2.500
021972	1—50	40	052494	1—50	40	085547	01*)	1.000
023139	1—50	40	053072	10*)	2.500	086935	01*)	1.000
023690	1—50	40	053307	42*)	1.000	087194	1—50	100
025514	35*)	1.000	053883	1—50	40	087741	41*)	1.000
025578	1—50	100	054399	1—50	40	088730	1—50	100
025701	33*)	1.000	055474	1—50	40	090075	1—50	500
026084	19*)	1.000	055593	25*)	1.000	090240	18*)	2.500
026639	21*)	1.000	056142	32*)	2.500	090256	1—50	40
027061	1—50	100	056396	1—50	500	090326	1—50	40
027242	45*)	2.500	056738	1—50	100	090494	06*)	1.000
027641	1—50	100	056988	44*)	2.500	090541	24*)	1.000
027689	45*)	1.000	058360	16*)	1.000	090849	33*)	1.000
028805	02*)	5.000	058719	1—50	500	090954	13*)	2.500
029095	1—50	100	059102	1—50	40	090997	23*)	1.000
029139	1—50	100	059134	1—50	40	091180	33*)	1.000
029772	1—50	40	059877	1—50	100	091260	1—50	40
030040	1—50	100	060874	35*)	1.000	091568	08*)	1.000
030860	1—50	100	061242	39*)	1.000	091703	1—50	40
031232	49*)	1.000	061315	1—50	100	091862	20*)	2.500
031341	1—50	40	061992	09*)	1.000	091959	1—50	100
031690	37*)	5.000	061997	1—50	40	092034	39*)	2.500
033188	12*)	1.000	062529	1—50	40	092172	22*)	1.000
033219	07*)	2.500	062806	27*)	1.000	092207	07*)	1.000
033520	27*)	1.000	063763	19*)	1.000	092445	08*)	1.000
034131	1—50	500	063790	40*)	1.000	092560	01*)	2.500
034555	41*)	5.000	063968	1—50	500	092731	43*)	1.000
035151	1—50	100	065153	1—50	500	093178	1—50	100
035285	28*)	1.000	066085	36*)	1.000	093745	1—50	500
035483	21*)	2.500	067377	31*)	1.000	094395	37*)	2.500
035953	1—50	40	067447	46*)	1.000	094713	1—50	100
037207	01*)	1.000	068875	1—50	100	096166	1—50	500
037425	1—50	40	069316	12*)	1.000	096976	1—50	100
037667	1—50	40	070047	04*)	5.000	097428	02*)	2.500
037745	1—50	40	070081	28*)	1.000	097871	15*)	2.500
037867	1—50	40	071045	1—50	40	098016	1—50	40
037917	01*)	1.000	071697	10*)	1.000	098186	1—50	40
037926	1—50	100	071987	1—50	40	099855	26*)	1.000
038831	1—50	500	072108	1—50	40	099957	1—50	5.00
038904	1—50	40	072285	05*)	1.000			

*) Цу серех йолча облигацей вокх 49 номера хIаране 40 сом боагIаш кхадж бенаб.

15-ча дополнительни тиражах бенача кхажах даьккха ахча дIалу № 15 йола талон шийца йолча облигацеех. 15-ча дополнительни тиражах бенача кхажах даьккха ахча № 15 йола талон йоацача облигацех дIалац. Из тайпа облигаци ший мах дIа а луш дIакъовл.

Таблица тIа белгалдаьраш шин туман облигацешта даьхка кхажамаш да.

Бенача кхажа ах дакъа лу туман лоархIам болча облигацеех.

Бенача кхажа юкъе бахийтаб облигаце ший мах а.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР-а ГОСТРУДСБЕРКАССАЙИ ГОСКРЕДИТЕИ УПРАВЛЕНИ

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре

Йоккха зал — «ТIеххьара раунд». Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1 — «ТIеххьара раунд». Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.

ЗIамига зал № 2 — «ТIеххьара раунд». Долалу: 1, 3, 5, 9.

«Коммунист». Долалу: 7.

ЗIамига зал № 3 — «Са зIамагIа вола воша». Долалу: 1.30, 3.30, 5.30, 7.30.

«Родина» цIерахча кинотеатре

Берий сеанс — «Иванова берал». Долалу: 9. «ТIеххьара раунд». Долалу: 11, 2.30, 6, 9.25.

«Иштта дукха гар». Долалу: 12.30, 4, 7.30.

29-ча октябре денз «Сакъердамера саг».

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; белхгоькама секретара — 2-45-48, партийни вахарeи, экономикаи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3.
Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ03187. Заказ № 5785